Αριθ. εισ. 152723
150

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΛΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΤΟΜΟΣ Α'.

1841–1842.

Πολλοὶ διεσχοινισθήσονται καὶ πληθυνθήσεται ἡ γνῶσις.—Δανιὴλ ιβ'. 4.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ,
ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ Γ. ΓΡΙΦΦΙΤΤΟΥ.
1842.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μηροσιάλη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ

ΑΠΟΘΗΚΗ

ΤΩΝ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ.

ΙΟΥΝΙΟΣ, 1842.] [ΑΡΙΘ. 66.

Η ΕΝ ΒΑΡΒΑΔΩ ΜΕΓΑΛΗ ΘΥΕΛΛΑ, ΚΑΤΑ ΤΟ 1831.

Ἡ Βαρβαδὸς εἶναι μία τῶν νήσων τῆς Δυτικῆς Ἰνδίας, μεταξὺ Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς· ὑπόκειται δὲ εἰς τοὺς Ἄγγλους, καὶ περιέχει 100,000 κατοίκων.

ΚΑΘ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Ἰουλίου, 1831, ἔβρεχεν εἰς τὴν Βαρβαδὸν ὑπὲρ τὸ σύνηθες· ἀλλ' οἱ ἐτησίαι ἔπνεον μετρίως καὶ σταθερῶς, καὶ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ θερμοκρασία ἦτον ὁμοειδής. Πρὸς τὰ τέλη τοῦ μηνὸς, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ἠκολούθουν συχνάκις, καὶ ἠλεκτρικὰ νέφη ἐκρέμαντο ὑπὲρ τῆς νήσου. Τὴν δεκάτην Αὐγούστου παρετηρήθη ὅτι ὁ ἥλιος ἀνέτειλε χωρὶς νέφος, καὶ διέχυνε φῶς λαμπράτατον εἰς αἰθριωτάτην ἀτμοσφαῖραν. Εἰς τὰς πέντε, τὸ δειλινὸν, νέφη συνήγοντο τάχιστα ἐκ τοῦ βορρᾶ, καὶ ὁ ἄνεμος ἤρχισε νὰ πνέῃ δυνατὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους. Βροχὴ ἔπεσε σχεδὸν τὴν αὐτὴν ὥραν, ἔπειτα δ' ἐπεκράτησεν ἀξιοσημείωτος νηνεμία, καὶ νέφη σκοτεινὰ ἐπεσωρεύθησαν εἰς τὸν ὁρίζοντα. Ἀπὸ τὰς ἕξ εἰς τὰς ἑπτὰ ὁ καιρὸς ἦτον εὔδιος, καὶ ὁ ἄνεμος μέτριος. Τὸ κατώτερον καὶ κύριον στρῶμα τῶν νεφῶν ἐπέρασε μὲ ταχύτητα πρὸς νότον, τὰ δὲ ἀνωτέρω στρώματα ἐφαίνοντο μὲ ἴσην σχεδὸν ταχύτητα ῥωθούμενα εἰς πᾶν σημεῖον τῆς πυξίδος. Ὁ ἥλιος ἔδυσεν ὡραῖος, ἀφήσας ὄπισθεν αὐτοῦ ἐρυθράν τινα λάμψιν. Περὶ τὰς ὀκτὼ,—λέγει ὁ περιηγητὴς ἐξ οὗ ἐρανιζόμεθα,—περιεπάτουν μετά τινος φίλου εἰς τοὺς ἀγροὺς, καὶ ἀμφότεροι παρετηρήσαμεν τὴν ὄψιν τοῦ οὐρανοῦ, ὅστις, ἀκόμη καὶ τότε, διέμενε κοκκινωπὸς, ὡς ἐκ τῆς ἀντανακλάσεως εὐμεγέθους πυρκαϊᾶς· ἀλλ' ὁ ἀὴρ ἦτο γαληνιώτατος καὶ θερμότατος. Εἶπα δὲ πρὸς τὸν φίλον μου κύριον Β., "Ὁ τοιοῦτος οὐρανὸς λέγεται κοινῶς ὅτι προμηνύει ἄνεμον, καὶ ἂν τοῦτο ἀληθεύῃ, θέλομεν ἔχειν ἀπόψε τρομερὰν θύελλαν." Ταῦτα εἶπον ἀστεϊζόμενος, χωρὶς οὔτε νὰ φαντασθῶ ὅτι ὁ λόγος μου ἔμελλε τόσον δυστυχῶς νὰ πληρωθῇ.

Μετ' ὀλίγον ἐπεστρέψαμεν εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἰς τὰς ἐννέα ἥμισυ ἡ οἰκογένεια ἐπλαγίασεν. Ἦτον ἀκόμη ἐντελὴς γαλήνη· ἀλλὰ (νομίζω ἔκ τινος ἰδιότητος τοῦ ἀέρος) δὲν ἠμπόρουν νὰ κοιμηθῶ, καὶ ἐκοιτόμην ἀνήσυχος. Περὶ τὰς δέκα σκύλος τις, ἀκολουθήσας με εἰς τὸν κοιτῶνα, ἐπήδησεν ὁρμητικῶς ἐπὶ τῆς κλίνης μου, διασχίσας τὸν κωνωπολόγον. Τὸν ἀπεδίωξα ἐκπεπληγμένος καὶ ἠγανακτημένος διὰ τὸ γεγονὸς, καθότι εὑρισκόμην εἰς ξένον οἶκον. Ὁ ἄνεμος τώρα ἐσφοδρύνετο, ἀλλὰ δὲν ἦτον ἀκόμη τίποτε,—τίποτε ἀξιοπερίεργον. Ἡ ἀγρυπνία μου ἔτι ἐξηκολούθει, καὶ ἡ ἀνεμοζάλη ηὔξανε βαθμηδὸν, σχεδὸν ἀνεπαισθήτως. Μετὰ περίπου μίαν ὥραν ὁ σκύλος πάλιν ἐξαίφνης ἀνέστη, καὶ ἐπήδησεν ἐπὶ τῆς κλίνης μου, σχίσας ἐκ δευτέρου τὸν κωνωπολόγον. Μ' ἐφάνη μάταιον νὰ τὸν ἀποδιώξω, καὶ ἀφῆκα αὐτὸν εἰς τὸ πλάγιόν μου· ἀλλὰ τὸ ζῶον ἦτο φανερὰ τεταραγμένον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ κοιμηθῇ μᾶλλον ἐμοῦ. Περὶ τὰς δώδεκα ὁ ἄνεμος ἔπνεε σφοδρότατα, καὶ ἤρχισα ν' ἀνησυχῶ· ἐσηκώθην μάλιστα, καὶ ἐνδύθην κατὰ μέρος· ἀλλὰ μὴ θέλων νὰ ἐνοχλήσω τὴν οἰκογένειαν, ἐπλαγίασα πάλιν, καὶ ἤκουον τὴν ἀνεμοζάλην, ἥτις ηὔξανε φοβερῶς. Τέλος, περὶ τὰς τρεῖς, ἐμβῆκεν εἰς τὸν κοιτῶνά μου ὁ κύριος Β., καὶ μὲ εἶπεν ὅτι καλήτερον ἤθελεν εἶσθαι νὰ σηκωθῶ διὰ τὰ ἐνδεχόμενα. Εὐθὺς σχεδὸν κατέβην εἰς τὴν αἴθουσαν, ὅπου εὑρῆκα τὸν κύριον Β. Ὁ οἶκος συνίστατο ἀπὸ τρία πατώματα, τὸ χαμηλότερον, ὅπου ἦτον ἡ αἴθουσα· τὸ δεύτερον, ὅπου εὑρίσκοντο οἱ κοιτῶνές μας· καὶ τὸ τρίτον, ὅπου ἦσαν οἰναποθῆκαι, κλπ. Περνῶν ἀπὸ ἓν τῶν παραθύρων τῆς αἰθούσης, εἶδον ὅτι ὁ ἄνεμος εἶχε θραύσειν ὅλα τὰ ὑάλια. Ἐνῷ δ' ἐκράτουν τὴν χεῖρά μου εἰς τὸ παράθυρον, διὰ νὰ δοκιμάσω τὸ ῥεῦμα τοῦ ἀέρος, ὁ ἄνεμος ἔσπρωξεν ἐντὸς τὰ κλειστὰ παραθυρόφυλλα, καὶ ὅλον τὸν γύρον τοῦ παραθύρου. Ἡ θύρα τῆς αἰθούσης εἶχε σπρωχθῆν ἀρχήτερα· ἐντὸς ὀλίγου δὲν ἔμεινεν οὔτε θύρα οὔτε παράθυρον. Ἡ αἴθουσα λοιπὸν ἦτο διόλου ἐκτεθειμένη, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ σκεύη ὠθοῦντο ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τοῦ ἀνέμου ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλο ἄκρον, ὡς νὰ εἶχον τροχοὺς, καὶ ὡς νὰ ἔσπρωχνεν αὐτὰ δυνατὸς ἀνὴρ· καθέκλαι καὶ βαρεῖαι τράπεζαι ἐφέροντο τῇδε κἀκεῖσε. Ἐξήλθομεν τώρα τῆς αἰθούσης, καὶ ὑπήγαμεν εἰς τὸν ἄνωθεν αὐτῆς θάλαμον· ἐδῶ συνηθροίσθη ὅλη ἡ οἰκογένεια, συγκειμένη ἀπὸ τὸν κύριον Β., τὰς δύο ἀδελφάς του, ἐμὲ αὐτὸν, καί τινας δούλους· ἅπαντες ἤμεθα εἴκοσι. Τὰ παράθυρα ἦσαν κατατεθραυσμένα, καὶ ἡ βροχὴ εἰσήρχετο ῥαγδαιοτάτη. Ἀνέγνων τώρα εὐχάς τινας, ἐπειδὴ ὁ κύριος Β. ἦτο γηραλέος καὶ ἀσθενής, καὶ ἴσως πεφοβισμένος μᾶλλον ἐμοῦ. Ἐνῷ δ' ἐνησχολούμεθα τοιαυτοτρόπως, τὰ ἀγγεῖα τοῦ οἴνου, εἰς τὸν ὑπεράνω ἡμῶν θάλαμον, συνετρίβησαν ὑπὸ τῆς πεσούσης στέγης· μολονότι δὲ ἠσθάνθημεν τὸν τινάγμὸν, δὲν ἠκούσαμεν ὅμως τὸν κτύπον·—

τόσον τρομερὸν ἦτο τὸ βρύχημα τοῦ ἀνέμου! Εἷς ἀπὸ τὴν συντροφίαν ἐφώναξε τώρα πρὸς ἐμὲ, "Κύριε, φοβοῦμαι ὅτι θέλετε κρυολογήσει, διότι εἶσθε γονατισμένος μέσα εἰς τὸ νερόκρασον." Παράδοξον νὰ συλλογισθῇ κρυολόγημα, ἐνῷ ἐγνώριζεν ὅτι εἶχε καταπέσειν ἡ στέγη! Τὸ πάτωμα τοῦ ὑπεράνω ἡρῶν θαλάμου ἤδη ὑπέκλινε, καὶ συνέτριψε τὴν στέγην ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον εὑρισκόμεθα, ὥστε ἐβλέπομεν τὸν οὐρανόν· πολλὴν ὥραν ἐπροσπάθησα, πλὴν εἰς μάτην, νὰ διατηρήσω φῶς ὑπὸ υἑλινον σκεῦος. Πισσῶδες σκότος μᾶς περιεκάλυπτεν, ἐκτὸς ὅτι σχεδὸν ἀκαταπαύστως ἔρριπτον αἱ ἀστραπαὶ ζωηροτάτην λάμψιν, ἥτις ἔκαμνεν ἔτι φοβερωτέραν τὴν διαδεχομένην αὐτὰς μελανόότητα· ἦσαν δὲ τόσον συνεχεῖς αἱ ἀστραπαὶ, ὥστε ἡ βροντὴ πρέπει νὰ ἦτο τρομερά· ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἦτον ἔτι τρομερώτερος, καὶ δὲν ἠκούσαμεν οὐδένα βροντῆς κρότον! Ὅτε ἡ στέγη τοῦ ἡμετέρου θαλάμου ἤνοιξεν, ὥρμησάν τινες εἰς τὴν θύραν· ἀλλὰ τόσον ἰσχυρὰν ἀντίστασιν εὑρῆκαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον, ὥστε ταχέως ἐπανῆλθον ἔντρομοι. Ἐμείναμεν δὲ εἰς τὸν θάλαμον, ὅπου τὸ νερὸν ἦτον ἤδη ἕνα πόδα ὑψηλὸν, ὅλοι συνδεδεμένοι, διὰ νὰ μὴ μᾶς ἁφαρπάσῃ ὁ ἄνεμος. Ἀκατανόητος ἦτον ἡ φρίκη ἐκείνης τῆς νυκτός· ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, ἔκραζον καὶ ἀνεστέναζον ἐν ἀπελπισίᾳ, ἢ γοερῶς ἐπεκαλοῦντο τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Ὑψίστου, προσπαθοῦντες τὴν φοβερὰν ἐκείνην ὥραν νὰ συμβιβασθῶσι μετ' αὐτοῦ—αἰτοῦντες ἔλεος καὶ συγχώρησιν μὲ τὰς πλέον πεφοβισμένας ἱκεσίας. Λόγοι δὲν ἐμποροῦν νὰ δώσωσιν οὔτε τὴν πλέον ἀτελῆ ἰδέαν τῶν δεινῶν ὅσα μᾶς περιεκύκλουν· οὐδεὶς ἡμῶν ἤλπιζε νὰ ζήσῃ μίαν ὥραν. Ἡ θύελλα ἐμαίνετο μέχρι τῶν 5 Ἡ. Μ. τῆς 11ης Αὐγούστου· τότε ἤρχισε νὰ κοπάζῃ, ἀλλὰ τόσον ἀνεπαισθήτως, ὥστε δὲν ἐπιστεύομεν ὅτι ἤθελεν ἐλαττωθῆ. Τέλος ἐχάραξε. Πόσον δὲ μᾶς ἐπαρηγόρησεν ἡ αὐγή, ἤθελεν εἶσθαι περιττὸν νὰ ζητήσω νὰ περιγράψω. Βέβαιος εἶμαι ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα οὐδεὶς ἐν τῇ νήσῳ Βαρβαδῷ εἶχε τὴν παραμικρὰν ἐλπίδα νὰ ἴδῃ τὸ φῶς. Μετὰ πολλῶν συνωμίλησα περὶ τούτου, καὶ καθεῖς ὡμολόγησεν ὅτι ἦτο πάντη ἀπηλπισμένος.

Εἴδομεν τώρα ὅτι ὁ κοιτὼν, ὅπου συνήθως ἐκοιμώμην,—ἐν βραχυλογίᾳ, ὅλος ὁ ἐπίλοιπος οἶκος,—εἶχε πέσειν ἐντὸς, μολονότι ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνέμου δὲν εἴχομεν ἀκούσει τὸν κτύπον. Ἀπεφασίσαμεν λοιπὸν νὰ ἐξέλθωμεν εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ διαβάντες πέρασμά τι ἐφθάσαμεν εἰς θύραν ἀνοίγουσαν ἐπὶ πετρίνης κλίμακος, ἥτις ἔφερεν ἐκ τοῦ δευτέρου πατώματος εἰς τὸν κῆπον· ὄπισθεν τῆς θύρας ταύτης εἴχομεν στοιβάσει, περὶ τὴν ἀρχὴν τῆς θυέλλης, βαρέα κιβώτια· τώρα δ' εὑρήκαμεν αὐτὰ ὠθισμένα εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ περάσματος, καὶ ὀλίγον τι ἀναβιβασμένα εἰς ἄλλην κλίμακα, ἄγουσαν ἐκ τοῦ δευτέρου εἰς τὸ τρίτον πάτωμα· ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου εἰς τὸ πέρασμα τοῦτο ἦτο σχεδὸν ἀπίστευτος. Κατέβημεν δὲ εἰς τὸν κῆπον, ἀλλὰ τόσον τρομερὸς ἦτον ἀκόμη ὁ ἄνεμος, ὥστε, μὴ δυνάμενοι νὰ σταθῶμεν ὄρθιοι, ἐσυρόμεθα τετραποδιστί. Μόλις εὑρήκαμεν δένδρον ἱστάμενον, τὰ δὲ μένοντα ἦσαν ἁπλᾶ ξύλα· ὅλοι οἱ κλάδοι ἦσαν ἀφῃρημένοι· θαῦμα ἦτο νὰ βλέπῃ τις εὐμεγέθη λαχανόδενδρα, ὑπὲρ τοὺς ὀγδοήκοντα πόδας μακρὰ, πανταχοῦ καταγῆς ἐξηπλωμένα. Μὲ εἶπε νέος τις, ὁ ὁποῖος δι' ἀσφάλειαν ἐνηγκαλίσθη τὸ στέλεχος νεωστὶ κοπέντος δένδρου, μόλις δύκα πόδας ἔχον μῆκος, παμμέγεθες δὲ καὶ παχύτατον, ὅτι ὁ ἄνεμος διέσειεν αὐτὸ τρομερῶς.

Περὶ τὰς 8 Ἡ. Μ., ἡ ἀνεμοζάλη εἶχε διόλου κοπάσειν· ὁ φίλος μου δὲ καὶ ἐγὼ περιεπατήσαμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς νὰ ἴδωμεν τὴν ἔκτασιν τῆς φθορᾶς. Φρικωδεστάτη σκηνὴ ἐρημίας παρέστη εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας· ὡμοίαζεν ὡς πῦρ νὰ εἶχε διαπεράσειν ὅλην τὴν χώραν, ἥτις ἐφαίνετο μέλαινα καὶ ἀγρία, ὅπου τὴν προτεραίαν μόνον ἑσπέραν ἤκμαζεν ἡ καλλίστη γονιμότης· αἱ ξύλιναι οἰκοδομαὶ ἦσαν πανταχοῦ κατηδαφισμέναι. Εἰς γυμνάσιόν τι, πέτρινον κτίσμα συγκείμενον ἀπὸ κέντρον καὶ πτέρυγας, τὸ ἀνώτατον πάτωμα ἑκάστης τούτων (περιεχουσῶν ὁμοῦ δεκαὲξ δωμάτια) ἀφηρπάσθη ἐξ ὁλοκλήρου. Πανταχοῦ εἰς τὸ ἔδαφος ἦσαν ἐμπηγμέναι σχίζαι ξύλου, φερθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου, καὶ σπρωχθεῖσαι τόσον βαθέα, ὥστε δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἐκβάλῃ αὐτάς· ἦσαν δ' ἐμπηγμέναι καὶ εἰς σκληρὰ δένδρα. Τοιαύτας σχίζας ὤθησεν ὁ ἄνεμος εἰς ἀμφοτέρας τὰς κνήμας γυναικός τινος· ἀποτομὴ δὲ κατέστη ἀναγκαία, καὶ ἀπέθανεν ἡ δυστυχὴς ἐνῷ ἐκόπτετο ἡ δευτέρα κνήμη. Οἱ μύλοι, κυκλοειδῆ καὶ δυνατὰ πέτρινα κτίρια, δὲν εἶχον κρημνισθῆν· ἀλλ' ὁ ἄνεμος ἐκίνησεν αὐτοὺς, μολονότι τὰ πανία των ἦσαν καταβιβασμένα· ἄθλιος δέ τις, καταφυγὼν εἰς ἕνα τοιοῦτον μύλον, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἰδέαν ὅτι ἐκινεῖτο, ἐπιάσθη καὶ πάραυτα ἐθανατώθη.

Τὸ ἐπὶ τῶν ζώων ἀποτέλεσμα τῆς θυέλλης ἦτο παράδοξον. Εἴδομεν ὁλοκλήρους σωροὺς νεκρῶν πτηνῶν, ἐστοιβασμένων ἐκ τακτικῶν διαλειμμάτων, ὡσεὶ διὰ τέχνης. Οἱ ἵπποι, οἱ βόες, καὶ ὅσα ἄλλα οἰκιακὰ ζῶα ἀπηντήσαμεν, ἐφαίνοντο διόλου κατάπληκτα. Οἱ ὀφθαλμοὶ, τὰ ὦτα, καὶ οἱ μυκτῆρές των ἔγεμον ἀπὸ χῶμα καὶ ἄμμον, καὶ ἦσαν κωφὰ ἐκ τῆς ἀνεμοζάλης· ὅσα δὲν ἔπαθον τὴν νάρκωσιν ταύτην, ἦσαν μανιώδη. Πολλοὶ ἵπποι ὥρμησαν κατὰ κρημνῶν, καὶ ἢ ἐπνίγησαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ διεμελίσθησαν. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἦσαν φρικώδη τὰ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀποτελέσματα. Ἀπελπισία ἐκυρίευσεν ἅπαντας, καὶ πολλῶν ὁ νοῦς προσωρινῶς ἐσάλευσε. Φίλους μου τινὰς ἤκουσα λέγοντας, ὅτι ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐκφράσωσιν ὁποῖα αἰσθήματα περιέσπων, συνέχεον, καὶ τρόπον τινὰ ἐνάρκονον ὅλας αὐτῶν τὰς δυνάμεις. Ἡ ὅρασις καὶ ἡ ἀκοὴ ἐνεκρώθησαν, καὶ ἡ ὑπερβολὴ τῆς φρίκης δὲν ἄφινεν εἴσοδον εἰς τὸν φόβον. Μὲ εἶπε φίλος μου τις, ὅτι, ἰδοῦ ὁπωσοῦν συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν, εὑρέθη ἐπιστηριγμένος εἰς τὸν τοῖχον τοῦ κοιτῶνος, ὅπου ἐκοιμᾶτο ὅτε ἤρχισεν ἡ θύελλα. Εἶχε δὲ ἀφαιρεθῆ καὶ

ἡ στέγη τοῦ οἴκου, καὶ πᾶν σκεῦος ἀπὸ τὸν κοιτῶνά του· δὲν ἔμενον ἐν αὐτῷ εἰμὴ κλάσματά τινα τοῦ κρημνισθέντος τοίχου· τίνι τρόπῳ αὐτὸς διεσώθη, ἠγνόει παντάπασιν. Οἰκογένειαί τινες κατέφυγον εἰς τὰ ὑπόγειά των· πεσόντος δὲ τοῦ οἴκου, ἐχώθησαν ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ· διότι καθεῖς ἦτον ἀρκετὰ ἐνησχολημένος ἢ σκάπτων εἰς τὰ ἐρείπια τῆς κατοικίας του, ἢ περιερχόμενος τὴν ἔξοχὴν εἰς ζήτησιν συγγενῶν καὶ φίλων. Ἐλεεινὸν θέαμα παρίστατο πανταχοῦ. Γονεῖς ἐθεώρουν τὰ τέκνα των, καὶ τέκνα τοὺς γονεῖς των, ἄνδρες τὰς γυναῖκάς των, καὶ γυναῖκες τοὺς ἄνδρας των, τεθαμμένους εἰς τὰ ἐρείπια, ἢ ἐξηπλωμένους ὁλόγυρα, πτώματα δυσειδῆ· ἄλλοι μὲ τεθραυσμένα μέλη, καὶ δεινοὺς ἀκρωτηριασμοὺς, ἔζων ἔτι, θλίβοντες τὴν καρδίαν μὲ τὰς ἀγωνιώσας κραυγάς των. Ὅλος ὁ ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων, ἢ ἀποθανόντων ἀπὸ τραύματα, ἦτο περίπου 2500· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν πληγωθέντων ὑπερέβαινε 5000.

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐσχίσθησαν αἱ οἰκίαι τῆς πόλεως, ἦτο περιεργότατος, καὶ φαίνεται ὅτι σεισμὸς συνώδευσε τὴν ἀνεμοζάλην. Καὶ πύρινα δὲ μετέωρα ἔπεσον οὐρανόθεν· φίλος μου τις κατ' ἐξαίρετον εἶδεν ἕν, σφαιροειδὲς, βαθέος κοκκίνου χρώματος, τὸ ὁποῖον κατέβαινεν ἀπὸ μέγα ὕψος κατὰ κάθετον· πλησιάσαν εἰς τὴν γῆν, ἐτάχυνε τὴν κίνησιν αὐτοῦ, καὶ ἔλαβε θαμβωτικὴν λευκότητα, καὶ ἐπίμηκες σχῆμα· κτυπῆσαν δὲ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς μίαν τῶν λιθοστρώτων πλατειῶν τῆς πόλεως, ἐπετάχθη ἔνθεν κἀκεῖθεν,—ὡς ἤθελε συμβῆν εἰς λελυμένον μόλυβδον, ῥιπτόμενον ἔξω καμίνου,—καὶ πάραυτα ἐσβέσθη καὶ ἠφανίσθη. Οἱ εὑρισκόμενοι εἰς τὰς ἔξοχὰς ἔβλεπον πολλάκις τοὺς οὐρανοὺς ὡσεὶ ἀναμμένους, καὶ σφαίρας πυρὸς τῇδε κἀκεῖσε πετωμένας, καὶ ἐκρηγνυομένας, καθὼς αἱ βόμβαι. Κομμάτιον μολύβδου, ζυγίζον 60 ὀκάδας, μετεκομίσθη ὑπὸ τοῦ ἀνέμου περὶ τοὺς 1000 πήχεις· καὶ ἄλλο, ζυγίζον 150 ὀκάδας, μετεκομίσθη ὑπὲρ τοὺς 700 πήχεις. Ἀναφέρω ταῦτα, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, διὰ νὰ δείξω τὴν ὁρμὴν καὶ δύναμιν τῆς θυέλλης. Παιδία ἡρπάσθησαν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων ἢ τροφῶν των, καὶ μετέπειτα εὑρέθησαν ζωντανά. Νέος τις μὲ εἶπεν ὅτι, ἐνῷ προσηύχετο πανοικὶ, ἔπεσεν εἰς τὸν δρόμον ὅλον τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου του· συγχρόνως βαρύ τι σκεῦος ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας τῆς συζύγου αὐτοῦ· ἀφοῦ δὲ μετὰ δυσκολίας τὴν ἀπήλλαξεν, ἐκβῆκαν εἰς τοὺς ἀγροὺς μὲ τὰ τέκνα καὶ τοὺς δούλους των· ἀλλ' ὁ ἄνεμος τοὺς διεχώρισεν, ὠθήσας τὴν γυναῖκα μεθ' ἑνὸς τέκνου πρὸς τὸ ἓν ἄκρον τοῦ ἀγροῦ, αὐτὸν δὲ καὶ τοὺς ἄλλους κατὰ ἐναντίας διευθύνσεις. Ἐνῷ δ' ἐζήτει τὴν συντροφίαν, τὸν ἔπληξεν ἀστραπὴ, καὶ ἔπεσεν ἀναίσθητος· μετὰ δυσκολίας συνελθὼν εἰς ἑαυτὸν τὸ ἀκόλουθον πρωΐ, ὑπῆγεν εἰς ζήτησιν τῆς γυναικός του, καὶ ἀμφότεροι εἰς ζήτησιν τῶν τέκνων· ὅλοι εὑρέθησαν εἰς διάφορα μέρη τῆς πεδιάδος, πάντη νεναρκωμένοι ἀπὸ τὸ ψύχος καὶ τὴν βροχήν. Τὸ ψύχος εἰς τὸ διάστημα τῆς θυέλλης ἦτο δριμύτατον· ἀλλ' εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι κάνεῖς δὲν ἀπέθανεν ἀπὸ τὴν δυσκρασίαν τοῦ ἀέρος· ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἡ ἐλαχίστη πληγὴ δυστροποῦσα κατήντα θανατηφόρος.

Καὶ ἄλλα πλεῖστα παράδοξα συμβεβηκότα, καὶ θαυμασίας διεκφυγὰς, ἠδύνατό τις νὰ ἀναφέρῃ· βέβαια ὅμως οὐδὲν θαυμασώτερον τοῦ ἑπομένου, τὸ ὁποῖον μὲ διηγήθη φίλος μου αὐτόπτης, ὁ συνταγματάρχης Δ.

Μήτηρ, θυγάτηρ, δούλη, καὶ τέκνον διετὲς, συγκατῴκουν ἐν καλύβῃ πλησίον εἰς τοῖχον τοῦ κήπου του. Ἐνῷ ἡ θύελλα ἦτον εἰς τὴν ἀκμήν της, εἶδον αἱ ἄθλιαι αὐταὶ τὴν στέγην τῆς καλύβης ἀφαιρουμένην, καὶ πάραυτα ὥρμησαν εἰς τὴν θύραν δι' ἀσφάλειαν· ἡ θυγάτηρ ἐβάσταζε τὸ τέκνον. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ ἄνεμος ἐσήκωσε καὶ ἔρριψε καταγῆς τὴν θύραν· ἡ νεᾶνις, περίφοβος καὶ ἐξεστηκυῖα, ἀφῆκεν ἢ ἔχασε τὸ παιδίον, καὶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἠγνόουν τί ἀπέγινε. Τὴν ἐπαύριον, ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ εὑρέθησαν ζωντανὰ εἰς ὑπαίθριον τόπον πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς καλύβης των, καὶ μετεκομίσθησαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ συνταγματάρχου Δ. Ὁ ἀνακαλύψας τὰς γυναῖκας ταύτας, καὶ μετακομίσας αὐτὰς εἰς ἀσφαλὲς μέρος, ὑπῆγεν ἔπειτα νὰ βοηθήσῃ τὸν συνταγματάρχην, ὥστε ν' ἀπαλλάξῃ τοὺς ἵππους αὐτοῦ ἀπὸ τὰ ἐρείπια· εἰς τοῦτο δὲ καταγινόμενοι, ἤκουσαν τὴν κραυγὴν βρέφους, καὶ ἐξετάσαντες τριγύρω, ἀνεκάλυψαν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν τέκνον περίπου διετὲς, ὁλόγυμνον, καὶ κατάμαυρον ἀπὸ τὸ ψύχος. Ἦτο δὲ αὐτὸ ἐκεῖνο, τὸ χαθὲν τὴν προτεραίαν νύκτα, ὅτε ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἐξέφυγον ἀπὸ τὴν καλύβην των. Τοῖχος, τέσσαρας πήχεις ὑψηλὸς, διεχώριζε τὴν καλύβην αὐτὴν ἀπὸ τὸν κῆπον τοῦ συνταγματάρχου Δ· φαίνεται δὲ, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ὅτι τὸ τέκνον ἔπεσεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς νεάνιδος ἐπὶ τῆς θύρας τῆς καλύβης, ἥτις, ὡς προείπαμεν, ἀπεσπάσθη καὶ κατεβλήθη ἐκείνην τὴν στιγμὴν· καὶ ὅτι διά τινος παραδόξου συστροφῆς τοῦ ἀνέμου ἡ θύρα ἀνυψώθη μετὰ τοῦ τέκνου, ὑπερέβη τὸν τετράπηχυν τοῖχον, καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ κήπῳ τοῦ συνταγματάρχου, ὅπου εὑρέθη τώρα καὶ αὐτὴ καὶ τὸ τέκνον.—Πολλάκις εἶδον τὸν ἥρωα τοῦ συμβεβηκότος τούτου, ὅστις καὶ υἱοθετήθη ἔκτοτε ὑπὸ τοῦ χρηστοῦ συνταγματάρχου.

¶ Τὸ φρούριον τῆς Ἁγ. Ἄννης, ἀπέχον περὶ τὰ δύο μίλια ἐκ τῆς Γεφυρουπόλεως, ἥτις εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Βαρβαδοῦ, ἐφαίνετο μετὰ τὴν θύελλαν ὡς νὰ εἶχον ἀνοιχθῆ κατ' αὐτοῦ πολυάριθμα καὶ δυνατὰ κανονοστάσια. Ἀξιωματικός τις, τὰ τρία τέκνα του, μία συγγενὴς, καὶ δύο ὑπηρέται, ἐχώθησαν εἰς τὰ ἐρείπια τῆς κατοικίας των, καὶ ἀπωλέσθησαν. Ἅπαντες οἱ φονευθέντες ἐν τῷ φρουρίῳ τούτῳ ἦσαν μόνον 43· ἀλλὰ περὶ τοὺς τριακοσίους ἐπληγώθησαν καιρίως.

Ἔπεσε δὲ ἡ περιγραφεῖσα θύελλα ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς πυξίδος, ἐκ τοῦ βορειοανατολικοῦ, τοῦ βορείου, τοῦ βορειοδυτικοῦ, καὶ τῶν μεταξὺ καὶ ἐγγὺς αὐτῶν σημείων.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΕΡΑΜΕΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ.

Τυῤῥηνικὰ Σκεύη.

Ἐκ τῶν λειψάνων τῆς πλαστικῆς τέχνης τῶν ἀρχαίων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα ἐπιφανέστερα, ἢ γενικώτερον διαδομένα, παρὰ σκεύη τινὰ ἐν εἴδει καλπῶν, ἢ ὡς κοινῶς λέγονται ἀγγεῖα. Μολονότι δὲ ἡ τούτων ὕλη ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἶναι ὀπτὸς πηλός, μεγίστη ὅμως εὐφυΐα καὶ ἐπιδεξιότης ἐμφαίνεται εἰς τὸν σχηματισμὸν αὐτῶν· καὶ ἐν γένει τίποτε δὲν παριστάνει τόσον προθήλως τὴν ὁρθὴν αἴσθησιν καὶ φιλοκαλίαν τῶν ἀρχαιοτέρων κατοίκων τῆς γῆς, ὅσον τὰ ἔργα τοῦ κεραμέως. Καὶ οἱ ἀγροικότεροι λαοὶ δεικνύουσιν ἴχνη εὐφυΐας εἰς τὴν πλάσιν τῶν κεραμείων σκευῶν. Ἴσως δὲ ἡ τούτων ἐντέλεια πρέπει ν' ἀποδοθῇ κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν φύσιν τῆς ὕλης. Ὁ μὲν ξυλογλύφος καὶ ὁ λιθοξόος ἤθελον δυσκολεύεσθαι τὰ μέγιστα νὰ ἀναπληρώσωσι μέρος τοῦ ἔργου αὐτῶν, ἐξ ἀπροσεξίας ἀφαιρεθέν· ἀλλ' ἡ τοῦ πηλοῦ πλαστικὴ φύσις ἐνίσχυε τὸν κεραμέα νὰ μεταποιήσῃ τὸ ἔργον αὐτοῦ διὰ τῆς προσθήκης νέας ὕλης, ἕως ὅτου νὰ εὐχαριστηθῇ τὸ ὄμμα του περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς μορφῆς του.

Μολονότι, ὡς εἴπομεν, τὰ λείψανα ταῦτα τῆς ἀρχαιότητος γενικῶς συνίστανται ἐκ πηλοῦ, σημειωτέον ὅμως ὅτι διόλου δὲν εἶναι πάντοτε τοιαῦτα. Πολλάκις κατεσκευάζοντο ἐκ διαφόρων εἰδῶν μετάλλου, ὡς ἀργύρου, χρυσοῦ, χαλκοῦ, κλπ., ἐγλύφοντο ἐπὶ λίθου, ἢ ἐσχηματίζοντο ἀπό τινα οὐσίαν μεταξὺ ὑέλου καὶ φαρφουρίου.

Ἓν τοιοῦτον ἀγγεῖον, ἐκ τῶν μᾶλλον περιβοήτων, εὑρίσκεται νῦν ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ. Πρότερον μὲν ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὄνομα Ἀγγεῖον Βαρβερίνειον, καὶ ἀνεκαλύφθη περὶ τὰ τέλη τῆς δεκάτης ἕκτης ἑκατονταετηρίδος εἰς τριῶν μιλίων ἀπόστασιν ἐκ τῆς Ῥώμης. Διετηρεῖτο δὲ ἱκανὸν χρόνον εἰς τὸ Βαρβερίνειον παλάτιον, ὅθεν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα.

Τὸ ἀγγεῖον τοῦτο καλεῖται τὴν σήμερον Πορτλανδικόν, ἐκ τοῦ Ἄγγλου Δουκὸς τῆς Πορτλανδίας, ὅστις ἠγόρασεν αὐτὸ πρὸ μιᾶς σχεδὸν πεντηκονταετηρίδος. Ἔχει δὲ ὕψος σχεδὸν δέκα δακτύλων, καὶ περιφέρειαν σχεδὸν εἰκοσιτριῶν. Ἐπλάσθη ἐξ ὑελώδους, ἡμιδιαφανοῦς τινὸς ὕλης, καὶ συνίσταται ἀπὸ δύο στρώματα ἑτερόχροα, ἀλλὰ στενῶς συνδεδεμένα. Τὸ ἄνω στρῶμα, ὡραῖον λευκόν, χρησιμεύει διὰ τὰ ζώδια, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνάγλυφα· τὸ δὲ ὑποκάτω, βαθὺ γαλανόν, ἀποτελεῖ τὸ ἔδαφος· τὸ ὅλον εἶναι ἄριστα ἐσχεδιασμένον καὶ ἐπεξειργασμένον, παριστάνον λεπτὴν καὶ ἐξαίσιόν τινα καλλιτεχνίαν, ὁποίαν θεωροῦμεν εἰς τοὺς καλλίστους τῶν δακτυλιολίθων. Τὸ νόημα τῶν ζωδίων, ἅτινα καλλωπίζουσι τὸ ὡραῖον τοῦτο δεῖγμα τῆς ἀρχαίας τέχνης, δὲν γνωρίζεται βεβαίως, ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι εἶναι ἀλληγορικά, ἢ ἀναφέρονται εἰς τὰ θρησκευτικὰ τῶν Ἑλλήνων μυστήρια, ἐπειδὴ ἡ αὐτὴ ὑπόθεσις ἐπαναλαμβάνεται ἐπὶ ἄλλων ἀρχαίων λειψάνων.

Ἄλλο λαμπρὸν δεῖγμα εὑρίσκεται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Ἄγγλου Κόμητος Βαρουίκου, συνιστάμενον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου, περικαλλῶς γεγλυμμένου, καὶ χωρητικὸν ὡς ἑξακοσίων ὀκάδων ὕδατος· δῆλον δὲ ὅτι εἶναι Ἑλληνικὸν ἀριστούργημα.

Τινὰ τῶν ἀγγείων τούτων περιεῖχον ἔλαιον, χρήσιμον καὶ τότε εἰς τὰς ἱερουργίας, διότι οἱ Ἕλληνες ἐπέχεον αὐτὸ εἰς τοὺς πατρῴους τάφους, ἢ ἐπὶ λίθων ἀνεγερθέντων πρὸς μνήμην ἰδιοτέρου τινὸς συμβεβηκότος. Τὸ ἔθιμον τοῦτο αἰνίττεται ὁ Θεόφραστος, λέγων περὶ τοῦ δεισιδαίμονος, "Καὶ τῶν λιπαρῶν λίθων τῶν ἐν ταῖς τριόδοις, παριών, ἐκ τῆς ληκύθου ἔλαιον καταχεῖν· καὶ ἐπὶ γόνατα πεσών, καὶ προσκυνήσας, ἀπαλλάττεσθαι." Ὅμοιον ἔθιμον παρατηροῦμεν εἰς τὴν Γένεσιν (κή. 18.), ὅπου λέγεται περὶ τοῦ Ἰακὼβ ὅτι, ἀφοῦ εἶδε τὴν ὅρασιν ἐνῷ ἐπορεύετο εἰς Μεσοποταμίαν, "ἀνέστη τὸ πρωΐ, καὶ ἔλαβε τὸν λίθον, ὃν ὑπέθηκεν ἐκεῖ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν στήλην, καὶ ἐπέχεεν ἔλαιον ἐπὶ τὸ ἄκρον αὐτῆς."

Ἡ προτεταγμένη εἰκονογραφία παριστάνει διάφορα ἀρχαῖα Τυῤῥηνικὰ σκεύη, ὀνομασθέντα οὕτω ἐκ τῆς Τυῤῥηνίας, ὅπου ἀνεκαλύφθησαν. Τὰ πλεῖστα εἶναι ἐξ ἐρυθροῦ πηλοῦ, καὶ γενικῶς ἔχουσιν ὡραῖα καλλωπίσματα ἐπὶ μέλανος ἐδάφους. Ὁμοιοειδῆ ἀγγεῖα εὑρέθησαν καὶ εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ μεταξὺ τῶν ἐρειπίων ἀρχαίων Ἑλληνίδων πόλεων. "Ἡ κεραμογραφία," λέγει ὁ Λ. Ῥόσσιος, εἰς τὸ Ἐγχειρίδιον τῆς Ἀρχαιολογίας τῶν Τεχνῶν, "διεδόθη ἐκ τῆς κυρίως Ἑλλάδος, ἀπὸ Κορίνθου καὶ Ἀθηνῶν, εἰς Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν, μάλιστα εἰς τὰς Χαλκιδικὰς πόλεις Κύμην καὶ Νώλαν, καὶ εἰς τὴν Τυῤῥηνίαν. Εἰς ἀμφότερα ταῦτα τὰ μέρη εὑρέθησαν περισσὰ ἀγγεῖα Ἀττικῆς ἐργασίας, ἔχοντα ὡς ἐπὶ τὸ πλέον Ἀττικὰ ἀντικείμενα καὶ Ἀττικὰς ἐπιγραφάς. Πλὴν ἄθλον μέχρι τοῦ νῦν καὶ ἄλυτον ἔμεινε τὸ πρόβλημα, πόθεν προέρχονται τὰ ἄπειρα ἐκεῖνα πλήθη Ἑλληνικῶν ἀγγείων, ἅπερ κατὰ τὰ τελευταῖα πεντεκαίδεκα ἔτη ἐξωρύχθησαν ἐν Τυῤῥηνίᾳ, μάλιστα ἐν Ὀλκίῳ (Volci) καὶ ἐν Ταρκυνίᾳ, καὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ μεταξὺ τῆς 50 καὶ 95 Ὀλυμπιάδος διάστημα· ἂν εἰσήχθησαν δηλαδὴ διὰ τῆς ἐμπορίας ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων Ἑλληνίδων πόλεων, ἢ ἂν κατεσκευάσθησαν ἐπιτοπίως ὑπ' ἀγνώστων ἄλλοθεν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν, ἢ ὑπὸ ἑταιρίας τινὸς Ἑλλήνων τεχνιτῶν ἐκεῖ κατοικούσης." Ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο, βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ εἰς τὰ ἀγγεῖα ταῦτα ἐξαίσιαι γραφαὶ μεγάλως ἐβοήθησαν τοὺς ἱστορικοὺς εἰς διασάφησιν πολλῶν ἀρχαίων ἐθίμων, καὶ ὄχι ὀλιγώτερον τοὺς τεχνίτας διὰ παραδειγμάτων χάριτος καὶ κομψότητος.

Ἐχρησίμευον δὲ εἰς τοὺς παλαιοὺς διαφοροτρόπως τὰ ἀγγεῖα ταῦτα. Εἰς μερικὰς καὶ εἰς δημοσίας ἑορτὰς συνέτεινον πρὸς καλλωπισμὸν ἐξίσου καὶ ὠφέλειαν· καὶ ἐξαιρέτως ἐδίδοντο ὡς ἄθλα εἰς τοὺς νικητὰς κατὰ τοὺς διαφόρους ἀγῶνας. Ἄλλα ἀφιερόνοντο εἰς θρησκευτικὰς ἱεροπραξίας· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν ὅσα οἱ νεώτεροι ἀνεκάλυψαν ἦσαν τάφεια, τουτέστιν, εἶχον κατασκευασθῆ διὰ νὰ περιέχωσι τὴν τέφραν τῶν τεθνηκότων, ἥτις συνήγετο μετὰ τὸν ἐμπρησμὸν τοῦ σώματος, κατὰ τὴν συνήθειαν Ἑλλήνων τε καὶ Ῥωμαίων. Ἀφοῦ ὁ νεκρὸς ἐκαίετο, ἐχρεώστουν οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς, ἅμα ἡ πυρὰ κατανηλίσκετο, καὶ ἐσβύνετο τὸ πῦρ, νὰ βρέξωσι τὴν στάκτην μὲ οἶνον, νὰ συνάξωσι τὴν τέφραν καὶ τὰ ὀστᾶ τοῦ τεθνηκότος, νὰ ῥαντίσωσιν αὐτὰ μὲ τὰ πολυτελέστερα μύρα, μὲ οἶνον, μὲ γάλα, καὶ μὲ τὰ ἑαυτῶν δάκρυα, ἑπομένως δὲ ν' ἀποθέσωσιν αὐτὰ εἰς ἀγγεῖον ἐπὶ τούτῳ διωρισμένον. Μολονότι δὲ συνειθίζετο κἄποτε νὰ βάλλωσι τὴν τέφραν τοῦ νεκροῦ εἰς μίαν κάλπην, καὶ τὰ ὀστᾶ εἰς ἄλλην, γενικώτερον ὅμως ὅλα τὰ λείψανα τοῦ ἐμπρησθέντος ἐθέτοντο εἰς τὸ αὐτὸ δοχεῖον.

Οἱ οἰκογενειακοὶ τάφοι, ἢ μᾶλλον τὰ μαυσωλεῖα, τινῶν ἀπὸ τοὺς προϋχοντας τοῦ λαοῦ, ἦσαν λαμπραὶ οἰκοδομαί, περιλαμβάνουσαι διαφόρους θαλάμους, ὅπου ἦσαν διατεταγμένα τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἰς πολυαρίθμους παστοὺς ἐν τοῖς τοίχοις. Ἐπὶ ὀλίγων τοιούτων καλπῶν ἀνεκαλύφθησαν ἐπιγραφαί, δηλοῦσαι τὸ ὄνομα τοῦ ὑποκειμένου, εἰς ὃ ἀπετείνετο ἡ τιμή.—Ἀνεκαλύφθησαν δὲ τὰ ἀγγεῖα ταῦτα τεταγμένα καὶ περὶ τὸ σκελετὸν τοῦ τεθνηκότος, περικεκλεισμένον εἰς εἶδος λιθίνης νεκροθήκης. Σκεύη ἐξ ὀπτοῦ πηλοῦ ἐγίνοντο καὶ δι' ἄλλας πολλὰς χρείας, ὡς λύχνοι, πατέλλαι (πινάκια), βωμοί, κλπ.

Η ΜΑΓΙΣΣΑ, ΚΑΙ Η ΦΙΑΛΗ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ.

ΑΝΔΡΟΓΥΝΟΥ τινὸς διεκόπτετο συνεχῶς ἡ εὐδαιμονία· ὡς δὲ συμβαίνει κοινῶς εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἔπταιον ἀμφότερα τὰ μέρη· διότι ἡ μὲν γυνὴ ὀλίγον ἐχαλίνου τὴν ἑαυτῆς γλῶσσαν, ὁ δ' ἀνὴρ ἦτον ὀξύθυμος καὶ ὁρμητικός. Τοσοῦτον δὲ παρωξύνετο κἄποτε ἀπὸ τὴν θορυβώδη καὶ ἀπερίσκεπτον γλῶσσαν τῆς γυναικός, ὥστε κωφὸς καταντῶν εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, ἐξεθύμαινε σκληρῶς τύπτων αὐτήν. Ἡ σύζυγος πρὸς καιρὸν μὲν ὑπέφερε τὰς ὕβρεις ταύτας χωρὶς νὰ παραπονῆται εἰς κάνέναν· ἐπὶ τέλους ὅμως ἀπεφάσισε νὰ μὴ τὰς ὑπομένῃ πλέον ἐν σιωπῇ.

Κατῴκει δὲ εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν ἀγχινουστάτη γραῖα, ἥτις κοινῶς ἐλογίζετο μάγισσα. Πρὸς ταύτην ἔκρινεν εὔλογον νὰ προσδράμῃ ἡ τεθλιμμένη κυρία, καὶ νὰ συμβουλευθῇ αὐτὴν περὶ τῆς καταλληλοτέρας θεραπείας εἰς ὅ,τι ἔπασχεν. Ὑπῆγε λοιπὸν εἰς τὸν οἶκόν της, καὶ διηγήθη τὰ τρέχοντα, παρακαλοῦσα τὴν γραῖαν νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὴν, καὶ νὰ τὴν δείξῃ τί ποιητέον. Ἡ μάγισσα ὑπεσχέθη τὸ αἰτούμενον, καὶ πάραυτα σκωθεῖσα ἐγέμισε φιάλην ἀπὸ ὕδωρ, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτὴν ἀποθέσασα εἰς τὸ κέντρον τοῦ θαλάμου, περιεπάτησε τρὶς πέριξ αὐτῆς μὲ βραδὺ βῆμα καὶ σοβαρὸν ἀέρα, ψιθυρίζουσα ἐνῷ προέβαινεν ἀκατανοήτους μυστηριώδεις τινὰς λόγους. Εὐθὺς μετὰ τοῦτο, ἔλαβεν ὀλίγους κόκκους ἅλατος, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτοὺς εἰς τὴν φιάλην, περιεπάτησε δὲ πάλιν περὶ τὴν τράπεζαν, ψιθυρίζουσα, ὡς καὶ πρίν, φράσεις τινὰς μυστηριώδεις. Ἔφραξεν ἔπειτα τὴν φιάλην, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν εἰς τὴν πάσχουσαν σύζυγον, ἥτις εἶχε παρατηρήσειν ἐν σιωπῇ τὰς πράξεις ταύτας· εἶπε δὲ, Λάβε τὴν φιάλην ταύτην, καὶ φύλαττε αὐτὴν ἐπιμελῶς εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν δέ ποτε παροξυνθῇ ὁ σύζυγός σου ἀπό τινος λόγου

σου, σπεῦσε εἰς τὴν φιάλην, γέμισε τὸ στόμα σου ἀπὸ τὸ ὕδωρ αὐτῆς, καὶ κράτει αὐτὸ ἐντός, ἕως νὰ παρέλθῃ ἡ ὀργή του· βεβαιώσου δὲ ὅτι οὐδέποτε πλέον θέλει σὲ κτυπήσει. Περιχαρὴς ἡ κυρία, ἤρπασεν εὐγνωμόνως τὴν πολύτιμον φιάλην, καὶ συμπαρέλαβεν αὐτὴν οἴκαδε. Μετά τινας δ' ἑβδομάδας ἐπανελθοῦσα εἰς τὴν γραῖαν, ἀπέδωκε χιλίας εὐχαριστίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὴν, Ἔπραξα ὡς μὲ διέταξες, καὶ ὁ σύζυγός μου δὲν μ' ἔδειρεν οὔτε ἅπαξ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔλαβον τὴν φιάλην ἀπὸ τὰς χεῖράς σου.

Ἡ γραῖα, ἥτις ἐκαλεῖτο μάγισσα, φαίνεται μᾶλλον ὡς σοφὴ γυνή. Ἐκ τῆς συνδιαλέξεως μετὰ τῆς νέας συζύγου ἐνόησεν ἀναμφιβόλως ὅτι αὕτη εἶχε τὸ βδελυρὸν ἰδίωμα τοῦ φιλονεικεῖν καὶ κραυγάζειν, λόγους προφέρουσα, οἵτινες, ὡς λέγει ὁ Σολομῶν, ὡμοίαζον τὸ ἀκατάπαυστον στάλιμον εἰς βροχερὰν ἡμέραν. Δὲν ἐλάνθανε τὴν γηραλέαν, ὅτι, ἂν ἐπείθετο ἡ σύζυγος νὰ χαλιναγωγῇ τὴν γλῶσσαν, ἡ ἡσυχία τοῦ οἴκου της ἤθελεν ἐξασφαλισθῇ, καὶ διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν φιάλην τοῦ ὕδατος, καὶ τὴν συνεβούλευσε νὰ πληροῖ τὸ στόμα ἐξ αὐτῆς, ὁσάκις πως βάλλουσα, τρόπον τινὰ, χαλινὸν εἰς τὴν γλῶσσάν της.

Ἀγανάκτησιν διεγείρει φυσικὰ εἰς πᾶσαν ψυχὴν εὐαίσθητον τὸ ἄκουσμα καὶ πολὺ μᾶλλον ἡ θέα γυναικὸς τυπτομένης ὑπὸ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρὸς, τοῦ ὀφείλοντος νὰ τρέφῃ καὶ περιθάλπῃ αὐτὴν ὡς τὸ ἴδιόν του σῶμα. Ἀδίκημα βαρβαρικώτερον εἶναι δύσκολον νὰ πράξῃ τις. Πάμπολλοι ἄνδρες ὑπάρχουσιν, ὡς καὶ πάμπολλαι γυναῖκες, οἵτινες πολλάκις ἤθελον ὠφελεῖσθαι τὰ μέγιστα, ἐὰν εἶχον πρόχειρον φιάλην ὕδατος πρὸς σβέσιν τοῦ πυρὸς τῆς γλώσσης αὐτῶν. Τῷ ὄντι πόσον χρήσιμον ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν εἰς πᾶσαν οἰκογένειαν εὑρίσκετο τοιαύτη φιάλη ὕδατος, καὶ ἐὰν πᾶν μέλος ἐγέμιζε τὸ ἑαυτοῦ στόμα ὁσάκις ἄναπτεν ἡ γλῶσσα αὐτοῦ; Καὶ πόσον ἀγαθοποιοὶ πρὸς τὴν κοινωνίαν ἤθελον εἶσθαι αἱ γραῖαι, ἀκόμη καὶ αἱ μάγισσαι καλούμεναι, ἂν ἔδιδον πάντοτε τόσον σωτηριώδεις συμβουλάς!

Ἂς ὑποθέσωμεν ὅτι, ἀντὶ φιάλης ὕδατος, ἔδιδεν ἡ καλὴ γραῖα φιάλην οἴνου ἢ πνευμάτων, καὶ πόσον διάφορα, πόσον ὀλέθρια ἤθελον εἶσθαι τὰ ἀποτελέσματα! Ἀκόλαστον οἶνος, κατὰ τὸν σοφὸν Σολομῶντα. Ἂν ἔλειπεν ὁ οἶνος καὶ τὰ πνεύματα, πόσαι φιλονεικίαι ἤθελον παύσει, καὶ πόσαι οἰκογένειαι καὶ συνοικέσιαι, περισπώμεναι τώρα ὑπὸ διαφωνίας καὶ ἐρίδων καὶ διαιρέσεων, ἤθελον ἀπολαύσει τὸ γλυκὺ δῶρον τῆς εἰρήνης.

Ἡ γλῶσσα εἶναι ἀκατάσχετον κακὸν, μεστὴ ἰοῦ θανατηφόρου, ὡς λέγει ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος· πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἑρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι. Ἀλλὰ τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατὰ παρὰ Θεῷ· διὰ τῆς ἐξ Αὐτοῦ βοηθείας ἐμπροῦμεν νὰ κατασιγάσωμεν τὴν γλῶσσαν ἡμῶν. Ὁ θέλων ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, λέγει ὁ Ἀπόστολος Πέτρος. Οἱ γονεῖς ὀφείλουν νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα των νὰ σιωπῶσι· διότι ὁ φυλάττων τὸ στόμα καὶ τὴν γλῶσσάν του διαφυλάττει τὴν ζωήν του, κατὰ τὸν Σολομῶντα. Ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ εὑρίσκονται εἰς τὰς χεῖρας τῆς γλώσσης.

Ἀγρυπνία πλούτου ἐκτήκει σάρκας, καὶ ἡ μέριμνα αὐτοῦ ἀφιστᾷ ὕπνον.

Μακάριος πλούσιος, ὃς εὑρέθη ἄμωμος.

Η ΛΕΞΙΣ ΑΒΑΡΙΑ.

ΑΒΑΡΙΑΝ ὀνομάζομεν, ὡς ὀνομάζεται καὶ εἰς σχεδὸν ὅλας τὰς νεωτέρας γλώσσας, τὴν ὁποίαν πληρόνουν ἀναλόγως ζημίαν οἱ ἔχοντες πραγματείας εἰς πλοῖον, σωσμένον ἀπὸ ναυάγιον, διὰ τῆς ἐκχύσεως πολλῶν ἢ ὀλίγων φορτίων. Ἐπειδὴ ἡ ἔκχυσις γίνεται διὰ κοινὴν τῶν πλεόντων σωτηρίαν, δίκαιον ἐκρίθη νὰ πληρόνεται ἡ ζημία ἀπὸ τὰς σωσμένας πραγματείας εἰς τὸν ζημιωθέντα τὰς ἰδικάς του.

Ἐτυμολόγησαν τὴν λέξιν τινὲς ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Βάρις (πλοῖον). Ἴσως εἶναι ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων, ὄχι τὸ Β ά ρ ι ς, ἀλλὰ τὸ Β ά ρ ο ς· μὲ τὸ στερητικὸν α, Ἀ β α ρ ὴ ς ἐπίθετον, καὶ ἐκ τούτου οὐσ. θηλ. Ἀ β α ρ ί α, ἤγουν ἐλάφρωσις, ἀνακούφισις. Εἰς τὰς θαλασσοταραχὰς ἐκχύνονται τὰ φορτία, διὰ νὰ ἐλαφρωθῇ τὸ πλοῖον, καὶ ἀκολούθως νὰ σωθῇ ἀπὸ τὸ ναυάγιον, ὡς συνέβη εἰς τοῦ Ἰωνᾶ τὸ ταξείδιον· "Ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν, τοῦ κουφισθῆναι ἀπ' αὐτῶν." (Ἰων. ἀ. 5.)
—ΚΟΡΑΗΣ.

ΔΟΥΛΩΝ ΑΓΟΡΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΟΤΙΟΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ.

ΦΘΑΣΑΝΤΕΣ εἰς τὸ Ῥίον Ἰανεῖρον, πρῶτον τόπον ἐπεσκέφθημεν τὴν Ἀγορὰν τῶν Μαύρων, ὥστε αὐτοφεὶ νὰ ἴδωμεν τὸ αἰσχρὸν τοῦτο εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἐμπόριον. Εὑρήκαμεν δὲ πολλὰς ἀτυχῶν ἑκατοντάδας· ἦσαν σχεδὸν γυμνοί· αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἦσαν ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐξυρισμέναι· καὶ ἑνῶ κατὰ σειρὰν ἐκάθηντο ἐπὶ μικρῶν βάθρων, ἢ ἔκλινον κυρτωμένοι ἐπὶ τῆς γῆς, ὁλόκληρος αὐτῶν ἡ πρόσοψις καὶ ὁ τρόπος ἦταν ἀδύνατον νὰ μὴ διεγείρωσι φρίκην. Οἱ πλειότεροι τῶν οὕτως ἐκτεθειμένων ἦσαν τέκνα· ἅπαντες σχεδὸν ἦσαν σημειωμένοι μὲ πυρωμένον σίδηρον, καὶ κοινῶς ἐπὶ τῶν εὐγενεστέρων μερῶν. Καὶ κόραι μάλιστα ἦσαν ἀπανθρώπως κεκαυτηριασμέναι ἐπὶ τοῦ στήθους! Ἐξ αἰτίας τοῦ ῥυπαροῦ τρόπου, καθ' ὃν ὑποχρεοῦνται νὰ ζῶσιν ἐπὶ τῶν μεταφερόντων αὐτοὺς πλοίων, καὶ ἔτι μᾶλλον ἐξ αἰτίας τῆς κακῆς τροφῆς, συνισταμένης ἀπὸ ἁλμυρὰ κρέατα καὶ ἄλευρον ὀσπρίων, ἔχουσιν οἱ ταλαίπωροι ἐλεεινοτάτην ὄψιν. Τὸ δέρμα των παριστᾷ πολλὰ σημεῖα τῆς νόσου στομακάκης, ἥτις, ἀναφαινομένη κατὰ πρῶτον ἐν εἴδει μικρῶν ἐξανθημάτων, ἐξαπλοῦται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον, καὶ σχηματίζει ἕλκη, ταχέως τὴν πέριξ σάρκα καταβιβρώσκοντα. Ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν, τὸ μέλαν χρῶμα τοῦ δέρματος αὐτῶν χάνει τὸ βαθὺ καὶ τὸ στιλπνῶδες· τὰ λευκὰ στιγματοειδῆ ἐξανθήματα, τὰ ἕλκη, ἡ ἐξυρισμένη κεφαλή, καὶ τὸ νωθρὸν κεχηνὸς βλέμμα, ἀληθῶς μετατρέπουσιν αὐτοὺς εἰς ὄντα, τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν πρώτην ἐντύπωσιν δὲν ἤθελέ τις ὑποθέσειν ὡς τοῦ αὐτοῦ γένους μὲ ἡμᾶς. Πωλούμενοι, ἐξετάζονται ὡς ζῶα. Διὰ νὰ μὴν ἔχωσιν ὀκνηρὸν κατηφὲς βλέμμα, δίδονται εἰς αὐτοὺς ἐρεθιστικαὶ τροφαί, ὡς πέπερι, ζιγγίβερις, καὶ

καπνόχορτον· ἢ ἀναγκάζονται νὰ δείξωσι στιγμιαίαν ζωηρότητα διὰ ῥαπισμάτων ἐπὶ τῶν ὤτων, λακτισμάτων εἰς τὰς πλευράς, καὶ κακώσεων παντὸς εἴδους. Εἰσερχόμενός τις εἰς τὰς τῶν δούλων ἀποθήκας ταύτας, λαμβάνει τὴν πλέον φιλικὴν ὑποδοχὴν παρὰ τοῦ σωματεμπόρου, ὅστις σπεύδει εἰς προϋπάντησιν, ἐκτείνει τὴν δεξιὰν, καὶ βεβαιόνει τὸν ἀγοραστὴν περὶ τῆς καλῆς ποιότητος τῶν πραγματειῶν του. Πάραυτα ὑποχρεόνει τινὰς τῶν ἀθλίων νὰ σταθῶσιν ὄρθιοι, καὶ μὲ τὴν ῥάβδον εἰς τὴν χεῖρα, κάμνει αὐτοὺς νὰ δείξωσι τὴν εὐκινησίαν των. Ἀλλ' ἂν οἱ ἀηδεῖς οὗτοι σωματέμποροι ἴδωσιν ὅτι ἐπισκέπτεσαι τὰ σπήλαιά των ἐξ ἁπλῆς περιεργείας, καταντῶσιν εἰς ἄκρον ὑβριστικοί· τότε ἀρχίζουσι νὰ φλυαρῶσι κατὰ τῶν ἀλλοεθνῶν, καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τῶν Ἄγγλων, λέγοντες ὅτι ἐπεμβαίνουν εἰς τὰς ὑποθέσεις των, καὶ λῃστεύουν αὐτοὺς ἀπὸ τὰ νόμιμά των κέρδη!

Κατὰ τὴν πρώτην αὐγὴν καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν βλέπει τις πολλὰς χιλιάδας δούλων περιπλανωμένων εἰς ζήτησιν ἐργασίας· αἱ ἀγοραὶ, ὡς καὶ ὁ λιμὴν, γέμουσιν αὐτῶν, καὶ μόλις δύναταί τις βῆμα νὰ περιπατήσῃ χωρὶς νὰ ἐρωτηθῇ τί προστάζει. Οἱ δοῦλοι οὗτοι ἀναγκάζονται νὰ προβλέπωσι τὴν ἰδίαν τροφήν των, καὶ προσέτι νὰ φέρωσι καθ' ἡμέραν εἰς τὸν δεσπότην αὐτῶν διωρισμένην ἀργυρίου ποσότητα· ἂν δὲν φέρωσι ταύτην, ξυλίζονται· ἀλλ' ἂν κερδήσωσι περισσότερον, ἐμποροῦν νὰ τὸ φυλάττωσιν ὡς ἴδιον αὐτῶν, καὶ νὰ τὸ πληρώσωσιν ἄλλην τινὰ ἡμέραν, ὁπόταν δὲν δυνηθῶσι νὰ κερδήσωσιν ἀρκετά. Τὸν καιρὸν τῆς ἐν Ἰανεῖρῳ διατριβῆς ἡμῶν, εἴδομεν δούλους οἵτινες καθ' ἡμέραν ἔφερον εἰς τοὺς ἑαυτῶν δεσπότας ἓν Προυσσικὸν τάλλαρον. Πολλοὶ δεσπόται στέλλουσι τοὺς δούλους αὐτῶν νὰ ἐργάζωνται εἰς τὰ γειτονικὰ λατομεῖα· ἄλλοι δὲ, καὶ ὄχι ὀλίγοι, ἀποστέλλουν αὐτοὺς εἰς ζήτησιν ἐντόμων, καὶ διὰ τοῦτο τὰ περικαλλέστερα ἔντομα εἶναι τόσον εὐθηνὰ εἰς τὸ Ῥίον Ἰανεῖρον. Ὁ ἀποκτήσας βαθμόν τινα ἐμπειρίας δύναται νὰ πιάσῃ ἀπὸ πεντακοσίους ἕως ἑξακοσίους κανθάρους τὴν ἡμέραν πλησίον τῆς πόλεως. Τὸ ἐμπόριον τῶν ἐντόμων δικαίως λογίζεται ἐπικερδέστατον, καθότι, ἑνῷ ἤμεθα ἐκεῖ, ἐπωλοῦντο τρία τάλλαρα τὰ ἑκατόν. Τὸ ὡραιότερον εἶδος τῶν κανθάρων κατήντησε τώρα πολυζήτητον, ἀφοῦ αἱ κυρίαι τῆς Εὐρώπης ἤρχισαν νὰ καλλωπίζωσι μὲ αὐτοὺς τὸν ἱματισμόν των. Ὁ λεγόμενος ἀδαμάντινος κάνθαρος ἐζητεῖτο πολὺ δι' ἐπιστήθια καρφοβέλονα τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐπληρόνετο ὡς ἐξ δίστηλα.

Καὶ ἄλλας ὅμως ὁδοὺς εὑρῆκεν ἡ αἰσχροκέρδεια, δι' ὧν νὰ φθάνῃ μᾶλλον ταχέως εἰς τὸ ποθούμενον. Τέκνα ἀποσπῶνται ἀπὸ τὸ στῆθος τῶν μητέρων αὐτῶν, καὶ πωλοῦνται τριάκοντα ἕως τεσσαράκοντα δίστηλα. Ὁ δεσπότης τῶν δούλων πράττει καθ' ὅλα ὡς ἀγαπᾷ· κατ' ἀρέσκειαν συνδένει καὶ διαλύει γάμους· ἁρπάζει τέκνα ἀπὸ τοὺς γονεῖς των, καὶ πωλεῖ ἄνδρα καὶ γυναῖκα εἰς τρόπον, ὥστε ποτὲ πλέον νὰ μὴν ἴδωσιν ἀλλήλους!

Η ΑΗΔΩΝ.

ΠΕΡΙ τῆς ἀηδόνος θέλομεν ὁμιλήσει σήμερον, περὶ τοῦ μικροῦ τούτου ἀοιδοῦ τῶν δασῶν. Τὴν ὥραν τοῦ θέρους ἂς ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἄνοιξιν, καὶ ἂς τέρψωμεν τὴν φαντασίαν μας, ἀναπολοῦντες τὰς τερπνὰς ἐαρινὰς στιγμὰς, ὅτε, ὑπὸ σύσκιον ἄλσος τὴν αὐγὴν καθήμενοι, ὁμοῦ μὲ τοῦ ὕδατος τὸν μουρμουρισμὸν ἠκούομεν συνηνωμένα τὰ μελαγχολικὰ καὶ φαιδρὰ ᾄσματα τῆς ἀηδόνος. Καὶ ὅμως τίς ποτε ἤκουσεν ἀηδόνος φωνὴν, καὶ δὲν ἐπροσπάθησε νὰ τὴν ἴδῃ διακόπτων τὰς μελιῤῥύτους μελῳδίας της; Ἐξαίφνης τὸ ἄκομψον πτίρωμα τοῦ μουσικοῦ τούτου, καὶ ἡ ἁπλότης τῆς ἐνδυμασίας του, προξενοῦν εἰς τὸ περίεργον ὄμμα μεγαλητέραν ἔκπληξιν. Τοιοῦτος εἶναι καὶ ὁ ἄνθρωπος· πολλοὶ ἀσυλλόγιστοι τὸν κρίνουν ἐξωτερικῶς, πλὴν ποῦ νὰ ἤξευρον ὅτι συνεχῶς ὑπὸ δυσγενῆ ἱματισμὸν βράζουσι τὰ ευγενῆ αἰσθήματα . . . ! Ἀλλ' ἔστω.

Ἐπεθύμουν νὰ μάθω, τί σημαίνουν αἱ ὁμιλίαι τῆς ἀηδόνος, αἱ ἀκατάπαυστοι αὗται νυκτεριναὶ καὶ ἡμεριναὶ συνδιαλέξεις της. Ἡ ἀηδὼν ψάλλει καὶ εἰς τὸ κλωβίον, ὅπου ἀπὸ ἀσπλάγχνους ἐραστὰς τῆς φωνῆς της πολλάκις φυλακόνεται· οἱ σκληροκάρδιοι οὗτοι ὑστεροῦν αὐτὴν ἕως καὶ τῶν ὀμμάτων*, διὰ νὰ μὴ διακόπτεται ἡ φωνή της ὅταν εἰς ἀντικείμενόν τι προσηλόνωνται· εἰς τὴν φυσικὴν κατάστασιν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι τὸ ἄῤῥεν ἀποτείνεται εἰς τὸ ἐν τῇ εὐώδει καὶ ἀνθηρᾷ φωλεᾷ καθήμενον θῆλυ.

Πολλοὶ τῶν διερμηνευτῶν τῆς διαλέκτου τῶν πτηνῶν καὶ ζώων ἠρεύνησαν τὴν τῆς ἀηδόνος, ἀλλὰ ματαίως.

Λέγουν, ὅτι ἡ ἀηδὼν ζητεῖ τὰς μοναξίας, ἀλλὰ τὸ πτηνὸν τοῦτο δὲν ἀπαντᾶται εἰς ἄλση ἔρημα, οὔτε εἰς ὄρη ἄγρια καὶ ἄδενδρα. Εἰς τὰ μέρη μας πολλὰ συχνὰ τὸ ἔαρ τὴν ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς κήπους, ὅπου πρωὶ καὶ ἑσπέρας τέρπει τοὺς περιδιαβάζοντας μὲ τὸ ἡχῶδες καὶ πολυποίκιλον ᾄσμά της.

Ἐπισυνάπτομεν τὸ δημοτικὸν ποιημάτιον τοῦ Ἀ. Σούτσου, ἐπιγραφόμενον

ΤΟ ΤΥΦΑΩΜΕΝΟΝ ΑΗΔΟΝΙ.

Στὸ κλουβὶ φυλακωμένο, ἀηδόνι μου, θρηνεῖς,
Καὶ τὴν μουσικὴν φωνήν σου ἄρχισες νὰ λησμονῆς.
—Ἀνεξάρτητο στὰ δάση κελαδοῦσα μιὰν φορὰ,
Κ' εὔφραινα τὴν φύσιν ὅλην πρὶν μὲ κόψουν τὰ πτερά·
Τώρα ὅμως σκλαβωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καϋμένο.

Ἔβλεπα, πρὶν μὲ τυφλώσουν, τὴν κοιλάδα, τὸ βουνὸ,
Καὶ τὸ πράσινο λιβάδι καὶ τὸν ἄσπρον οὐρανὸ,
Καὶ κοντὰ στὴν κρύα βρύσι καὶ στὴν τριανταφυλλιὰ
Γλυκὸς ζέφυρος κουνοῦσε τὴν εὐώδη μου φωλιά·
Τώρα ὅμως τυφλωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καϋμένο.

---

* Ὁ σπίνος τυφλόνεται παρομοίως διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἴδε Ἀποθ. Τόμ. Δ'. Σελ. 79.

Ὅταν ἴδα πῶς πηγαίνω στὸ κλουβὶ νὰ κλειδωθῶ,
Πρόβλεψα πῶς καὶ τὸ φῶς μου ἔμελλα νὰ στερηθῶ.
—Καλὰ πρόβλεπες· οἱ σκλάβοι πικροζοῦν στὰ σκοτεινά,
Καὶ μαζῆ μὲ τὴν δουλείαν καὶ τὸ σκότος ἀρχινᾷ.
Σκλαβωμένο, τυφλωμένο,
Ἀναστέναζε καϋμένο.

—Ἂν δὲν ψάλλω, καὶ τὴν λύπην κρατῶ μέσα μου κρυφὴν,
Μὲ θυμὸν δ' τύρανός μου μὲ στερεῖ καὶ τὴν τροφήν·
Τί νὰ κάμω κ' ἐγώ; Ψάλλω, καὶ μὲ τ' ἀναφυλλητὸ
Τῆς ἡμέρας ἀγοράζω τὸ πικρό μου φαγητό.
Σκλαβωμένο, τυφλωμένο,
Κλαίω, κλαίω τὸ καϋμένο.

—Ὅμοιος μ' ἐσένα ἦτο κ' ἕνας Ψάλτης παλαιός·
Ἀηδὼν τοῦ Ἑλικῶνος, τῆς ποιήσεως θεός·
Πλὴν τυφλὸς καὶ πένης ἕως τὴν ἐσχάτην του πνοὴν
Μὲ τ' ἁρμονικά του μέλη κέρδιζε τὰ πρὸς ζωὴν,
Καὶ πτωχὸς καὶ τυφλωμένος
Ἐκελάδει ὁ καϋμένος.

[Ἐκ τοῦ Φιλολογικοῦ Κήπου.]

ΑΙ ΥΠΟΓΕΙΟΙ ΚΡΥΠΤΑΙ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ.

Ἐκ τῶν πολλῶν θαυμάτων, ὅσα κανταχοῦ σχεδὸν παριστάνει ἡ τεράστιος γῆ τῆς Αἰγύπτου, ἐν οὐ τὸ ἐλάχιστον εἶναι αἱ καταχθόνιοι κρύπται, ὅπου ἀνεπαύοντο τὰ σώματα τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων, ἀφοῦ διέτρεχον τὸ ἐπίγειον αὐτῶν στάδιον. Αἱ ἐκπληκτικαὶ πυραμίδες φαίνεται ὅτι ἀνηγέρθησαν ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, καθ' ὅσον δύναταί τις νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ὑπὸ νεωτέρων σοφῶν γενομένης ἐξερευνήσεως· ἀλλὰ περιοριζόμεθα νῦν εἰς τοὺς ὑπὸ τὴν γῆν ἐξωρυγμένους τύμβους, παρατρέχοντες τὰς ὑπὲρ αὐτῆς ἀνηγερμένας πυραμίδας.

Εἰς διάφορα μέρη τῆς Αἰγύπτου, καὶ τῆς Ἄνω καὶ τῆς Κάτω, ἀνεκαλύφθησαν ὑπόγειοι τύμβοι καὶ κρύπται. Διαφόρους ἐξέτασεν ὁ Βελζόνης, ὅτε διευθύνετο πρὸς τοὺς καταρράκτας τοῦ Νείλου· τὰς δὲ κρύπτας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Νεκροπόλεως ἐπεσκέφθησαν διάφοροι περιηγηταί· ὅλων δὲ γενικήν τινα ἰδέαν θέλομεν δώσειν ἐν βραχεῖ διαστήματι.

"Ἐξ ὅλων τῶν ἀρχαιοτήτων," λέγει ὁ περιηγητὴς Κλάρκιος, "τῆς ποτὲ περιβοήτου ταύτης πόλεως (τῆς Ἀλεξανδρείας), ἥτις μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Καρχηδόνος ἐλογίζετο δευτέρα τῆς Ῥώμης κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμόν, αἱ κρύπται τῆς Νεκροπόλεως εἶναι αἱ ὀλιγώτερον γνωσταί, καὶ αἱ μᾶλλον ἀξιοθαύμαστοι. Ἡ αὐστηρὰ ἁπλότης τῆς κατασκευῆς των, καὶ ὁ χαρακτὴρ τῶν ἐν αὐταῖς Αἰγυπτιακῶν συμβόλων, ἀποδεικνύουσιν ὅτι ὑπῆρχον πρὸ τῆς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων θεμελιώσεως τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐχρησίμευον δὲ καὶ πρὸς ἐνταφιασμὸν καὶ πρὸς θρησκευτικὴν λατρείαν—τὰ σκοτεινὰ καὶ ὑπόγεια σπήλαιά των ἥρμοζον ἄριστα εἰς τὰς τρεφομένας τότε περὶ τοῦ ἅδου δεισιδαιμονικὰς ἰδέας."

Ὑπόγεια κοιμητήρια, ὁποῖα ταῦτα, εὑρίσκονται πολλαχοῦ ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ἀνατολικῶν παραλίων τῆς Μεσογείου, ἀποδεικνύοντα ὅτι τὰ αὐτὰ αἰσθήματα ἐπενήργουν εἰς λαοὺς καὶ ἔθνη μακρὰν ἀποκεχωρισμένα. Καὶ ἐπέκεινα δὲ τῶν ἀναφερθέντων ὁρίων, τὰ αὐτὰ λείψανα δύνανται νὰ παρατηρηθῶσι· διότι, ὡς εἶπεν ὁ Κλάρκιος, ὁπουδήποτε οἱ περιπλανώμενοι Φοίνικες ἐξέτειναν τὰς ἀποικίας των, εἰς τὰ ἀπώτατα μέρη τῆς Ἀφρικῆς ἢ τῆς Εὐρώπης, ἔτι καὶ εἰς τὰς πλέον μεμακρυσμένας νήσους τῶν ἀπογόνων των, τῶν παρὰ τὸν Ἀρκτῷον Ὠκεανὸν Κελτῶν, ἡ αὐτὴ ἀκριβὴς καὶ θρησκευτικὴ τήρησις τοῦ ἀρχαίου τούτου ἐθίμου δύναται ἀκόμη νὰ εὑρεθῇ.

Οἱ εἰσερχόμενοι εἰς τὰς ὑπογείους κρύπτας τῆς Ἀλεξανδρείας φροντίζουσι πάντοτε νὰ ἦναι καλῶς ἐφωδιασμένοι ἀπὸ λαμπάδας καὶ μίτον ἢ σχοινίον. Κεῖνται δὲ οἱ τύμβοι οὗτοι περὶ τὸ ἓν ἥμισυ μίλιον ἐκ τῆς πόλεως πρὸς δυσμάς. Ὁλόκληρος ἡ ἐγγὺς παραλία παριστάνει τὰ λείψανα τάφων, οἵτινες παρεβιάσθησαν, καὶ εἶναι τώρα εἰς κατάστασιν ἐρειπίων. Δεξαμενή τις, ὅπου τώρα εἰσέρχονται τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὠνομάσθη Λουτρὸν τῆς Κλεοπάτρας, ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον ἀγνοεῖται· εἶναι δὲ τέχνης ἔργον, λατόμητος, καὶ ἴσως ἐχρησίμευεν ὡς λουτρὸν, ὅπου ἐνίπτοντο τὰ νεκρὰ σώματα πρὶν ταριχευθῶσι.

Ἡ ἀρχαία εἴσοδος εἰς τὰς κρύπτας ἐφράχθη πρὸ πολλοῦ, καὶ ἀγνοεῖται τὴν σήμερον· ὁ μόνος δὲ τόπος, δι' οὗ τώρα εἰσέρχονται, ἀντικρύζει τὴν θάλασσαν, πλησίον γωνίας τινὸς πρὸς βορᾶν. Τὸ ἄνοιγμα εἶναι μικρὸν, καὶ κατεσκευάσθη διὰ τοῦ μαλακοῦ καὶ ἀμμώδους βράχου, εἴτε ὑπὸ γεωρύχων ζώων, εἴτε ὑπ' ἀνθρώπων ἐπιθυμούντων νὰ ληστεύσωσι τὰ κοιμητήρια. Ἡ εἴσοδος ἔχει μόνον ἀρκετὸν μέγεθος, ὥστε νὰ εἰσέλθῃ τις ἐπὶ τῶν χειρῶν καὶ γονάτων αὐτοῦ· ἀπαντῶνται δ' ἐνίοτε θῶες ἐξερχόμενοι τοῦ ἐνδοτέρου. Εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τούτους καὶ ἀπ' ἄλλα θηρία, φέρουσι γενικῶς μεθ' ἑαυτῶν οἱ εἰσερχόμενοι πυροβόλα ὅπλα.

Ἀφοῦ εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ ἄνοιγμα, καταβαίνων βαθμηδὸν, φθάνει εἰς τετράγωνον θάλαμον, σχεδὸν πλήρη χώματος. Μικρότερα δωμάτια εἶναι λελατομημένα δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν, ἕκαστον δὲ τούτων περιέχει ἐπὶ τῶν πλευρῶν αὐτοῦ παστοὺς (niches) εἰς ἀπόθεσιν μουμιῶν. Ὅτε ὁ Κλάρκιος τὰ ἐπεσκέφθη, ὑπῆρχε τοσαύτη ἄμμος ἐπισεσωρευμένη εἰς ἅπαντα, ὥστε ἦτο δυσκολώτατον νὰ ἐξετασθῶσι.

Μετὰ τὸν πρῶτον θάλαμον, εὑρίσκει τις δεύτερον, ἔτι μᾶλλον εὐρύχωρον, ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τοῦ ὁποίου ὑπάρχουσι κρύπται, ἢ τύμβοι πρὸς ὑποδοχὴν μουμιῶν. Πρὸς δυσμὰς τοῦ δευτέρου θαλάμου ἄλλο τι ἄνοιγμα ἄγει εἰς τετράγωνον θάλαμον, χωρὶς τινα δοχεῖα νεκρῶν σωμάτων. Νοτιοδυτικὸς δρόμος φέρει ἑπομένως τὸν ὁδοιπόρον ἐπάνωθεν σωρῶν ἄμμου ἐξ ἑνὸς εἰς ἄλλον θάλαμον, οἵτινες ἐπὶ τοσοῦτον συνδέονται διὰ πολυπληθῶν διόδων, ὥστε χωρὶς τὴν ἐκ τοῦ μίτου βοήθειαν δυσκόλως ἠθελέ τις δυνηθῇ νὰ ἐξέλθῃ.

Αἱ δίοδοι αὗται ἄγουσι διὰ πολλῶν καμπῶν εἰς τὸν μεγαλοπρεπῆ προθάλαμον τοῦ κυριωτέρου τάφου, ὅστις φαίνεται ὅτι κατεσκευάσθη ὡς τύμβος βασιλίως. Εἶναι κυκλοειδὴς, ἔχων ἄνωθεν περικαλλῆ λαξευτὸν θόλον. Τὰ κοσμήματα εἶναι ὀλίγα, λελατομημένα ἐξ αὐτῆς τῆς πέτρας, καὶ ἐν γένει ἐπικρατεῖ εἰς τὸν θάλαμον γενναία τις ἁπλότης.

Εἰς τινας τῶν θαλάμων ὑπάρχουσι παραστάδες, ὡς Δωρικαὶ ὁμοιάζουσαι κατὰ τὸ ὕψος τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἀλλ' ἅπασαι λελατομημέναι ἐκ τοῦ στερεοῦ βράχου. Ἡ εἴσοδος εἰς τὸν κυκλοειδῆ θάλαμον εἶναι ἐκ τοῦ βορειοδυτικοῦ· ἀπέναντι δὲ τῆς εἰσόδου εἶναι ὡραία τις τετράγωνος κρύπτη, καὶ δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν ἄλλαι κρύπται, ἀπὸ θήκας τῶν νεκρῶν περικυκλωμέναι. Ὁ Κλάρκιος ἐπροσπάθησε νὰ διαπεράσῃ ἐνδοτέρω πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν καὶ πρὸς νότον, καὶ ἀνεκάλυψεν ἄλλην ἐντελῆ πτέρυγα τῆς εὐμεγέθους κατασκευῆς ἐκτεινομένην κατ' αὐτὰς τὰς διευθύνσεις, ἀλλ' ὁ κόπος τοῦ προοδεύειν ἦτο μέγιστος. Τὰς κρύπτας ἐπὶ τῆς νοτιοδυτικῆς πλευρᾶς εὑρῆκεν ἀντιστοιχούσας μὲ τὰς πρὸς τὸ βορειοανατολικόν. Ἐν τῷ μέσῳ μεταξὺ τῶν δύο, ἐκτείνεται μακρὰ σειρὰ θαλάμων, ἐκ τοῦ κυκλοειδοῦς θαλάμου πρὸς τὸ βορειοδυτικόν, καὶ κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην νομίζουσιν ὅτι κεῖται ἡ ἀρχαία εἴσοδος. Προβαίνων τις κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην, ἀπαντᾷ μέγα δωμάτιον μεταξὺ τοῦ κυκλοειδοῦς θαλάμου καὶ τῆς νομιζομένης ἀρχαίας εἰσόδου πλησίον τῆς θαλάσσης· Ἔτι περαιτέρω, κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ὑπάρχει δίοδος, στοὰς καὶ εὐρύχωρα δωμάτια ἔχουσα ἑκατέρωθεν, καὶ κατὰ μέτωπον εἶδος προπυλαίου, δυσεξερευνήτου ὅμως διὰ τὰς ἐπισεσωρευμένας ὕλας· τοῦτο ἴσως ἦτον ἡ ἀρχαία εἴσοδος. Τόσην δ' ἔκτασιν ἔχουν οἱ θάλαμοι, αἱ δίοδοι, αἱ στοαὶ, κλπ., ἀποτελοῦντα τὸ πλέον ἀξιοθαύμαστον μνημεῖον τῆς ἀρχαιότητος, ὥστε ὁ Κλάρκιος ἐδαπάνησεν ἓξ ὥρας εἰς θεωρίαν αὐτῶν.

Ἀξιοσημείωτον εἶναι πολλάκις, πόσον διαφόρως ἐπενεργεῖ τὸ αὐτὸ θέαμα ἐπὶ διαφόρων ὑποκειμένων. Ὁ Κλάρκιος, περιηγητὴς ἐκ τῶν μάλιστα ἐμπείρων, λαλεῖ μετ' ἐνθουσιαστικοῦ θαυμασμοῦ περὶ τῶν ὑπογείων κρυπτῶν τῆς Ἀλεξανδρείας· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν ὅσοι αὐτὰς ἐπεσκέφθησαν. Τινὲς ὅμως λαλοῦσιν ἄλλως πως· ὁ Ἱππότης Φριδερίκος Ἔννικερ, εἰς τὰς περὶ Αἰγύπτου Σημειώσεις αὐτοῦ, λέγει·—

Μετά τινων ἄλλων ὑπῆγα νὰ ἴδω τὰ ἐξορύγματα. Δύο περίπου μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως, ἐλατομήθησαν ἐν τῇ πέτρᾳ μικροί τινες θάλαμοι, καὶ, βρεχόμενοι ὑπὸ τῆς θαλάσσης, παρονομάζονται τὰ Λουτρὰ τῆς Κλεοπάτρας. Εἰς τὰ περὶξ ἔδειξαν τὴν φαντασίαν των οἱ λιθοτόμοι, εἶδος ναοῦ καὶ ποικίλους θαλάμους σχηματίσαντες. Ταῦτα καλοῦνται αἱ Ὑπόγειοι Κρύπται, ἀλλ' εἶναι πολὺ κατώτεραι τῶν ἐν Συρακούσαις, ἢ καὶ τῶν ἐν Παρισίοις*. Κατήντησαν ἡμιγεμισμέναι ἀπὸ χῶμα, καὶ τὸ πλῆθος τῶν ὀστέων καὶ τρυπῶν δηλοῖ ὅτι πρὸ πολλοῦ οἱ τόποι οὗτοι ὑπάρχουσι καταφύγιον τῶν ἀγρίων ζώων. Ὕαινα εἶχε σκοτωθῆν ἐνταῦθα πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, καὶ ὁ ὁδηγὸς ἡμῶν εἰσερχόμενος ἐπυροβόλησεν. Ἤμεθα δ' ἐφωδιασμένοι καὶ μὲ σχοινίον ἐκ τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐχρησίμευσε διὰ νὰ ἐξέλθωμεν. Ὅτι ἄνθρωποι ἐμβάντες ἐχάθησαν λέγεται περὶ τῶν κρυπτῶν τούτων, ὡς καὶ περὶ ὅλων τῶν ἄλλων, ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Θησέως. Τὰ ὅπλα μας ἤθελον χρειασθῆν, ἐὰν οἱ Ἄραβες ἐζήτουν νὰ μᾶς κλείσωσιν ἐντὸς, διὰ νὰ λάβωσι λύτρον,—τέχνασμα οὐδόλως σπάνιον.

Ἐπὶ τῶν περιηγητῶν ὡς ἐπιτοπλεῖστον κάμνουσι βεβαίως ἄλλην ἐντύπωσιν παρὰ τὴν διὰ τῶν λέξεων τούτων ἐννοουμένην τὰ ὑπόγεια ταῦτα κοιμητήρια.

Μεταξὺ τῶν ἀνακαλύψεων, ὅσας ὁ Βελζόνης ἔκαμεν εἰς διάφορα μέρη τῆς Αἰγύπτου, ἦσαν τύμβοι τινὲς καὶ ὑπόγειοι κρύπται ὅμοιαι τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Περιγράφει τινὰς εἰς τὰ ὄρη Γουρνὸν πολὺ μᾶλλον δυσκόλους καὶ περιπεπλεγμένας τῶν ἀνωτέρω περιγραφεισῶν. Ἐμίσθωσε δύο Ἄραβας καὶ ἕνα διερμηνέα νὰ τὸν συνοδεύσωσιν· ἔπραξαν δὲ ὡς ἐπομένως.

Πρὶν εἰσέλθωσιν, ἀπέβαλον τὰ πλεῖστα τῶν φορεμάτων, καὶ, κηρίον κρατῶν ἕκαστος εἰς τὰς χεῖρας, ἐπέρασαν ἀπὸ κοίλωμα ἔν τινι πέτρᾳ, ἥτις ἐξετείνετο ἀρκετὸν διάστημα ἐντὸς τοῦ βουνοῦ. Εἰς τινας τόπους ἡ δίοδος ἦτον εὐρύχωρος, ἀλλαχοῦ δὲ ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ ἕρπωσιν ἐπὶ τῆς γῆς ὡς κροκόδειλοι. Ἀφοῦ διέβησαν περιπεπλεγμένας τινὰς καμπυλότητας, αἵτινες ἐξ ὁλοκλήρου ἐμπόδιζον τὴν θέαν τῆς εἰσόδου, ἔφθασαν εἰς εὐρύχωρόν τι ἀνοικτὸν διάστημα, εἰς ὃ ἤνοιγον πολλαὶ ἄλλαι κοιλότητες· ἀφοῦ δὲ συνεβουλεύθησαν οἱ δύο Ἄραβες καὶ ἐξέτασαν ὀλίγον τι, ἐμβῆκαν καὶ οἱ τέσσαρες εἰς μίαν τῶν διόδων τούτων, ἥτις ἦτο πολλὰ στενὴ, καὶ ἐξηκολούθει κατηφορικὴ δι' ἀρκετὸν διάστημα, δύσβατος καὶ κρημνώδης, ἑωσοῦ κατήντησαν εἰς δύο ἄλλα ἀνοίγματα, ὅθεν προέβησαν ὁριζοντίως εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ βουνοῦ.

Ὁ Βελζόνης εἶχεν ἀκούσει περί τινος μεγίστου σαρκοφάγου, περιεχομένου εἰς μέρος τοῦ ἐξορύγματος τούτου, καὶ αὐτὸν ἐζήτει ν' ἀποκτήσῃ. Εἷς τῶν Ἀράβων εἶπε τώρα, "Ἰδοὺ ὁ τόπος." Ἀλλ' ἡ εἴσοδος ἐφαίνετο πολὺ μικροτέρα παρὰ νὰ συγχωρήσῃ τὴν διαβίβασιν τοῦ σαρκοφάγου, ἥτις εἶχον εἰπεῖν εἰς αὐτὸν ὅτι ἠδύνατο νὰ κατορθωθῇ. Ἀπεφάσισε δὲ νὰ εἰσέλθῃ δι' ἑνὸς τῶν ὁριζοντίων ἀνοιγμάτων πρὸς ἐξέτασιν, ἀλλὰ δὲν ἐχωροῦσεν· εἷς ὅμως τῶν Ἀράβων καὶ ὁ διερμηνεὺς διεπέρασαν, ἐνῷ ὁ Βελζόνης καὶ ὁ ἄλλος ὁδηγὸς περιέμενον αὐτούς. Ἀφοῦ δὲ προεχώρησαν ἀρκετὸν διάστημα εἰς τὸ ἐνδότερον τοῦ βουνοῦ, ἠκούσθη ὁ διερμηνεὺς αἴφνης κράζων, "Θεέ μου! Θεέ μου! ἐχάθην." Βαθεῖα σιωπὴ ἠκολούθησε, καὶ ἐρωτήσας ὁ Βελζόνης τὸν μεθ' ἑαυτοῦ Ἄραβα, ἐάν ποτε εἶχεν εἰσέλθειν εἰς τὸ ἄνοιγμα, ἔλαβεν ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν.

Ὁ Βελζόνης τώρα, εἰς τὴν ἀμηχανίαν του, ἐστοχάσθη ἐπανελθὼν νὰ συμπαραλάβῃ βοηθοὺς ἄλλους τινὰς Ἄραβας, ἀλλ' ἐξεπλάγη ἀκούσας τὸν μεθ' ἑαυτοῦ

* Ἴδε Ἀποθ. Τόμ. Γ'. Σελ. 134.

Ἄραβα νὰ λέγῃ ὅτι δὲν ἐγνώριζε τὸν δρόμον! Ἀφοῦ δὲ ὑψηλοφώνως ἐκάλεσε τὸν διερμηνία, καὶ δὲν ἔλαβεν ἀπόκρισιν, ὠπισθοδρόμησεν, ὅπως ἠδύνατο, εἰς τὸ μέρος τοῦ ἐξορύγματος, ὅπου συνήρχοντο διάφοροι ὁδοί. Μὴ δυνάμενος δὲ ν' ἀποφασίσῃ ποία ἦτον ἡ ὀρθή, εἰσῆλθεν εἰς μίαν τὴν τυχοῦσαν, καὶ προέβαινε μετὰ τοῦ Ἄραβος, σπεύδων μάλιστα διότι αἱ λαμπάδες των ἐπλησίαζον εἰς τὸ τέλος· ἀλλὰ πικρῶς ἀπέτυχον, εὑρόντες τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ ταύτης πάντη ἀδιέξοδον! Ὅθεν ἄλλο δὲν ἔμεινε, πλὴν νὰ ἐπανέλθωσιν ὅθεν ἐξεκίνησαν.

Ἀλλ' ἡ θέσις των ἦτον ἐπίσης δεινὴ ὡς ἀρχήτερα· ποίαν ὁδὸν νὰ ἐρευνήσωσιν, ἐπίσης ἠγνόουν. Ἀμφότεροι ἦσαν ἀπηυδημένοι, καὶ αἱ λαμπάδες των ἦσαν σχεδὸν ἐσβεσμέναι. Μετὰ στιγμῆς ἀνάπαυσιν, ἀπεφάσισεν ὁ Βελζόνης νὰ σημειώσῃ τὴν ἤδη ἐξετασθεῖσαν ὁδόν, καὶ νὰ ἐρευνήσῃ ἑπομένως ἑκάστην τῶν ἐπιλοίπων, μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης, ἑωσοῦ νὰ τύχῃ τῆς ποθουμένης. Κατὰ τὴν δευτέραν ἀπόπειραν, διαβαίνων ἔμπροσθεν μικροῦ τινὸς ἀνοίγματος, ἤκουσέ τι ὡς τὸ μακρυνὸν βρύχημα τῆς θαλάσσης. Ἐμβῆκε λοιπὸν εἰς τὸ ἄνοιγμα τοῦτο, καὶ ὅσον προέβαινεν, ηὔξανεν ὁ θόρυβος, ἑωσοῦ ἠδύνατο διακεκριμένως ν' ἀκούῃ συγκεχυμένας τινὰς φωνάς. Τέλος, αὐτὸς καὶ ὁ Ἄραψ προέκυψαν ἐκ τῆς διόδου, καὶ πρῶτον ἄνθρωπον εἶδον τὸν διερμηνία—μετὰ πολλῆς ἐκπλήξεως. Ὁ διερμηνεὺς εἰδοποίησε τὸν Βελζόνην ὅτι, ἐνῶ περιεπάτει μετὰ τοῦ Ἄραβος, ἔφθασαν εἰς βόθρον, τὸν ὁποῖον δὲν εἶδον· ὅτι ὁ Ἄραψ ἔπεσεν εἰς αὐτόν, καὶ πίπτων ἔσβεσε τὰς λαμπάδας. Τότε ἐξεφώνησεν ὁ διερμηνεύς, "Θεέ μου! ἐχάθην!" ἐπειδὴ ἐνόμιζεν ὅτι καὶ αὐτὸς ἤθελε πέσειν, ὡς ὁ Ἄραψ· ἀλλ' ἀνυψώσας τὴν κεφαλὴν, εἶδεν εἰς μεγάλην ἀπόστασιν ἀκτῖνα φωτὸς, πρὸς ἣν διευθύνθη, καὶ οὕτως ἔφθασεν εἰς μικρόν τι ἄνοιγμα. Ἀφαιρέσας δ' ἄμμον τινὰ καὶ πέτρας, ἐπλάτυνε τὴν τρύπαν, καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθεν, ὑπῆγε πάραυτα νὰ δώσῃ τὴν λυπηρὰν εἴδησιν εἰς τινας Ἄραβας κατὰ τὴν ἄλλην εἴσοδον. Ἐπειδὴ δὲ ἦσαν ἅπαντες ἀνήσυχοι περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἔπεσεν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ βόθρου, ἐπροξένουν ὅλοι ὁμοῦ ἱκανὸν θόρυβον, καὶ αὐτὸν εἶχεν ἀκούσειν ὁ Βελζόνης.

Ἡ τρύπα, δι' ἧς ἐξέφυγεν ὁ διερμηνεύς, ἐπλατύνθη πάραυτα, καὶ τότε ἀνεκάλυψεν ὁ Βελζόνης ὅτι ἡ εἴσοδος αὕτη ἦτο γνωστὴ πρὸς τοὺς Ἄραβας, οἵτινες εἶχον ἐπίτηδες κρύψειν αὐτήν. Τὸ σχέδιον κατέστη τώρα ὅλον. Οἱ Ἄραβες ἐσκόπευον νὰ δείξωσι τὸν σαρκοφάγον, ὄχι ὅμως καὶ τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἠμπόρει νὰ ἐξαχθῇ εἰς φῶς, ἔπειτα δὲ νὰ ζητήσωσιν ἀδρὰν ποσότητα πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ μυστικοῦ των. Ἀπὸ τῆς εἰσόδου, ὅπου τώρα ἵσταντο, δὲν ἀπεῖχεν ὁ σαρκοφάγος οὔτε 140 πήχεις, μολονότι οἱ Ἄραβες εἶχον ὁδηγήσειν ἐκεῖ τὸν Βελζόνην διὰ μακρυνοῦ ἀλλογύρου. Ὁ ἐμπεσὼν εἰς τὸν βόθρον ταχέως ἐξήχθη, ἀλλὰ τόσον βεβλαμμένος, ὥστε διέμεινε χωλὸς ἐπὶ ζωῆς του.

Τὰς περιγραφὰς ταύτας ὑπογείων τύμβων, κρυπτῶν, σπηλαίων, κλπ., ἤθελεν εἶσθαι περιττὸν νὰ ἐπεκτείνωμεν· διότι, ὅσον καὶ ἂν διαφέρωσιν ἀπ' ἀλλήλων εἰς τὰ μικρότερα, συμφωνοῦσι κατὰ τοῦτο,—ὅτι ἦσαν τὰ ἔσχατα ἀναπαυτήρια ἀνθρώπων, οἵτινες ἐφρόνουν ὅτι ἡ ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀναχώρησις τῆς ζωτικῆς πνοῆς δὲν ἦτο λόγος ἀποχρῶν ὥστε νὰ ἐγκαταλείπεται εἰς τοὺς σκώληκας τὸ ψυχρὸν χῶμα ἄνευ τοιαύτης προστασίας, ὁποίαν οἱ νεώτεροι ποτὲ δὲν συλλογίζονται νὰ δώσωσιν εἰς τοὺς νεκρούς των. Οἱ Αἰγύπτιοι ὑπερεῖχον εἰς τὴν τέχνην τοῦ ταριχεύειν καὶ διατηρεῖν τὰ νεκρὰ σώματα, τὰ δὲ ταφεῖδη ταῦτα ἐξορύγματα σκοπὸν εἶχον ἔτι μᾶλλον νὰ ἐξασφαλίζωσι τὰ ἀναίσθητα λείψανα. Τὸ ἐναποθέτειν εἰς σπήλαια τοὺς νεκροὺς ἦτον ὀρχαιότατον ἔθιμον, καὶ μάλιστα ἴδιον τῶν Φοινίκων. Τὸ δὲ θάπτειν εἰς ὑπαιθρίους τόπους, εἰς αὐλὰς ἐκκλησιῶν, κλπ., εἰσήχθη ὅλως διόλου ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Ἔθνη τινὰ εἶχον συνήθειαν, ὁπότε ἥρως ἀπέθνησκεν, ἢ ἐφονεύετο εἰς ἐκστρατείαν, νὰ καίωσι τὸ σῶμα, καθότι, εἰς φθορὰν ὑποκείμενον, δὲν ἠδύνατο νὰ μεταφερθῇ ἀκέραιον. Καύσαντες τὸ σῶμα, μετέφερον τὴν τέφραν εἰς τὴν πατρίδα, καὶ τότε αἱ σκιαὶ ἢ τὸ πνεῦμα ἐφαντάζοντο ὅτι ἠκολούθει ἀφ' ἑαυτοῦ.

ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΧΡΕΗ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.

Ἐπειδὴ οἱ Χριστιανοὶ εἶναι μέλη τοῦ αὐτοῦ σώματος, δὲν πρέπει νὰ φθονῶσιν ἀλλήλους. Πόσον παράδοξον, τοιόντι, ἤθελεν εἶσθαι νὰ δυσαρεστῆται ὁ ὀφθαλμὸς εἰς τὴν ἐπιτηδειότητα τῆς χειρὸς, ἢ νὰ φθονῶσιν οἱ πόδες τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ ὀφθαλμοῦ, ὅστις διευθύνει τὰς κινήσεις των, καὶ προφυλάττει αὐτοὺς ἀπὸ κίνδυνον. Ἔτι ἐλεεινότερον εἶναι νὰ φθονῇ ὁ Χριστιανὸς τὰ προτερήματα τῶν συναδελφῶν του, ἐνῷ ὅλον τὸ σῶμα, καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν, ἀπολαμβάνει τὸ ἐξ αὐτῶν προερχόμενον ὄφελος. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι, ὁπόταν ὁ Θεὸς χαρίζῃ τι εἰς ἕνα Χριστιανὸν, εὐεργετεῖ ἅπαντας, καθὼς καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος θεραπεύῃ ἢ ἐνδύῃ ἓν μέρος τοῦ σώματος, ἀγαθοποιεῖ ὅλον τὸ σῶμα. Εὐφραίνεσθε λοιπὸν καὶ ὑμνεῖτε τὸν Θεὸν, ὦ Χριστιανοὶ, ὅταν τιμᾷ ἢ εὐεργετῇ κάνένα Χριστιανὸν, διότι εἶναι εἶδος χάριτος, ἥτις γίνεται καὶ εἰς σᾶς, καὶ θέλει ἐπαυξήσει τὴν παροῦσαν καὶ μέλλουσαν εὐδαιμονίαν σας.

ΤΑ ΕΙΣ ΕΙΡΗΝΗΝ ΤΕΣΣΑΡΑ ΒΗΜΑΤΑ.

1. Προσπάθει πάντοτε νὰ πράττῃς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μᾶλλον παρὰ τὸ ἴδιόν σου.
2. Προτίμα πάντοτε μᾶλλον νὰ ὀλιγοστεύῃς τὰς χρείας σου παρὰ ν' αὐξάνῃς ὅσα ἔχεις.
3. Ἔκλεγε πάντοτε τὸν κατώτερον τόπον, καὶ ἔσο ταπεινὸς πρὸς ἅπαντας.
4. Εὔχου πάντοτε ὥστε νὰ γίνεται ὡς πρὸς σὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πράττων ταῦτα θέλει ἐξάπαντος ἐμβῆν εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰρήνην.

ΙΕΡΟΓΛΥΦΙΚΑ.

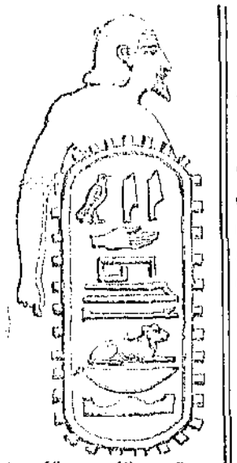

Ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας Ῥοβοὰμ ἀνέβη Σουσακὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ, ὅτι ἥμαρτον ἐναντίον Κυρίου . . . . . καὶ ἔλαβε τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ Κυρίου, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως· τὰ πάντα ἔλαβε· καὶ ἔλαβε τοὺς θυρεοὺς τοὺς χρυσοῦς, οὓς ἐποίησε Σολομών." Β΄. Παραλ. ιβ΄. 2, 9.

Ὁ σοφὸς Γάλλος Σαμπολλιὼν, Champollion, ὅστις ἔκαμε τοσαύτας ἀνακαλύψεις ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὅστις μάλιστα ἐπέτυχε νὰ ἐξηγήσῃ πολλὰ ἱερογλυφικά, ἀναφέρει τί, περιέργως διασαφηνίζον τὸ ἱστορικὸν τοῦτο τεμάχιον. Τὴν 27ην Ἀπριλίου, 1828, ὑπῆγεν εἰς τὸ ἐν Καρνὰκ παλάτιον, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῶν Θηβῶν, καὶ μεταξὺ ἄλλων ζωγραφιῶν ἐπὶ τῶν τοίχων, εἶδε μίαν ἥτις παρίστανεν αὐτὸν τοῦτον τὸν Σουσακὶμ σύροντα εἰς τοὺς πόδας τῆς Θηβαϊκῆς Τριάδος τοὺς ἄρχοντας τριάκοντα ἡττημένων ἐθνῶν· εἰς ἓν δὲ ἀπὸ τὰ ἐκεῖσε σχήματα (τὸ προκείμενον) ἦτο σημειωμένον ὁλόγραφον, ΙΟΥΔΑΜΑΛΕΚ, τὸ βασίλειον τῶν Ἰουδαίων, ἢ τοῦ Ἰούδα. «Τοῦτο,» λέγει ὁ Σαμπολλιὼν, «εἶναι ὑπόμνημα εἰς τὸ 14ον κεφάλαιον τοῦ Α. βιβλίου τῶν Βασιλειῶν (ἐδάφ. 25-28) ἢ εἰς Β΄. παραλειπομένων ιβ΄. 2, 9, ὅπου μνημονεύεται ἡ ἐπὶ Ἱερουσαλὴμ ἀνάβασις τοῦ Σουσακὶμ, καὶ ἡ ἐπιτυχία τῶν ὅπλων του.» Ἡ φυσιογνωμία εἶναι προφανῶς Ἰουδαϊκή. Τὰ δὲ ἱερογλυφικὰ, ὡς τὴν σήμερον ἐξηγοῦνται, δηλοῦσιν εἰς Ἑλληνικὰ γράμματα

Υ Ο Ι
Δ
Α
Μ
Α
Λ
Ε
Κ

Ἡ εἰκὼν ἑκάστου ἀντικειμένου παριστάνει ἓν γράμμα· τὸ πτηνὸν, π. χ., δηλοῖ Υ, ἡ χὲρ Δ, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀναγινώσκεται δὲ ὁ πρῶτος στίχος κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν, ἐκ δεξιῶν εἰς τὰ ἀριστερά.

Οἱ μεγαλήτεροι ἐχθροὶ τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι οἱ κρατοῦντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀμάθειαν, καὶ οἱ ὑποστηρίζοντες τὰς ἀπάτας.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ ΤΩΝ ΕΥΛΟΓΙΩΝ.

2.

Ἀνακάλυψις καὶ πρόοδος τοῦ Βουπυεμβολισμοῦ (Βατσινιαρίσματος)—Βιογραφία τοῦ Ἰεννέρου.

[Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 70.]

Τὸ 1798 ἀνήγγειλεν εἰς τὸν κόσμον τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ βουπυεμβολισμοῦ ὁ Ἐδουάρδος Ἰέννερος. Ὁ εὐεργέτης οὗτος τῆς ἀνθρωπότητος ἐγεννήθη τὸ 1749 εἰς τὴν κώμην τῆς Ἀγγλίας Βέρκλειαν (Berkeley), ἀπέχουσαν τοῦ Λονδίνου 113 μίλια. Ἐπηγγέλλετο δὲ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸν χειρουργὸν καὶ φαρμακοπώλην ἀπὸ τοῦ 1773 μέχρι τοῦ 1792, μετέπειτα δὲ τὸν ἰατρόν. Νέος ἀκόμη καὶ μαθητεύων παρὰ χειρουργῷ τινι, ἤκουσε χωρικὴν λέγουσαν ὅτι αὐτὴ δὲν ἠδύνατο νὰ κολλήσῃ τὰς καθολικὰς εὐλογίας, ἐπειδὴ καὶ εἶχεν ἐκβάλει τὰς ἀγελαδινάς. Ἐρευνήσας ἑπομένως, ἔμαθεν ὅτι ἐπεκράτει κοινῶς ἡ ἰδέα ὅτι ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀμέλγοντας ἐκαλλοῦσαν ἰδιαίτερά τινα ἐξανθήματα, γεννώμενα κάποτε ἐπὶ τῆς θηλῆς τῆς δαμάλεως, ὅλως διόλου ἐξησφαλίζοντο ἀπὸ τὰς εὐλογίας. Οἱ ἰατροὶ ὅμως τοῦ τόπου εἶπαν εἰς αὐτὸν ὅτι ἡ ἐντεῦθεν προερχομένη ἀσφάλεια δὲν ἦτο πλήρης· πρὸ πολλοῦ ἐγνώριζον τὴν κοινὴν δοξασίαν, ἥτις εἶχε μάλιστα καὶ κοινοποιηθῆν εἰς τὸν Ἱππότην Γεώργιον Βάκερ, ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς οὗτος παρημέλησεν αὐτὴν ὡς δημώδη πλάνην. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς μαθητείας του ἀνέφερε πολλάκις ὁ Ἰέννερ τὰ περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἰς τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ, καὶ εἰς ἄλλους· πλὴν οὐδεὶς ἔδιδεν ἀκρόασιν, καὶ τινες ἐχλεύαζον καὶ περιεφρόνουν. Ὁ Ἰέννερ μ' ὅλον τοῦτο ἐξηκολούθει, καθότι ἐκ πρώτης ἀρχῆς ἔγινεν ἐπὶ τοῦ πνεύματός του βαθεῖα ἐντύπωσις· ἐνῷ μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμά του εἰς τὴν Βέρκλειαν, παρετήρησεν ὅτι ἦσαν τινὲς, εἰς τοὺς ὁποίους ἦτον ἀδύνατον νὰ μεταδοθῶσιν αἱ εὐλογίαι διὰ τοῦ ἐνοφθαλμισμοῦ, καὶ ὅτι ἅπαντες οὗτοι εἶχον ἐκβάλει τὰ τῶν δαμάλεων ἐξανθήματα· ἦσαν δὲ πάλιν ἄλλοι, οἵτινες εἶχον ἐκβάλει τὰ τῶν δαμάλεων ἐξανθήματα, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἐδέχοντο τὰς εὐλογίας. Ἡ περίστασις αὕτη, μετὰ πολὺν κόπον, ὡδήγησεν αὐτὸν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν ὅτι ἡ δάμαλις ὑπέκειτο εἰς ποικίλα ἐξανθήματα, ἐξ ὧν ἓν μόνον εἶδος εἶχε τὴν δύναμιν τοῦ προφυλάττειν ἀπὸ τὰς εὐλογίας, καὶ ὅτι τοῦτο (ὀνομασθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἡ ἀληθὴς βόειος εὐλογία) ἠδύνατο δραστηρίως νὰ μεταδοθῇ εἰς τοὺς ἀμέλγοντας κατὰ μίαν μόνον περίοδον τοῦ δρόμου του.

Περὶ τὸ 1780 συνέλαβε πρῶτον τὴν ἰδέαν ὅτι ἴσως δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον νὰ μεταδοθῇ ἡ βόειος εὐλογία, καὶ μετ' αὐτῆς ἡ ἀπὸ τὰς καθολικὰς εὐλογίας προφύλαξις, πρῶτον ἐκ τῆς δαμάλεως εἰς τὸ

ἀνθρώπινον σῶμα, καὶ ἐντεῦθεν ἀφ' ἑνὸς εἰς ἄλλον. Τὸ 1788 συμπαρέλαβεν εἰς Λονδῖνον ἰχνογραφίαν τῆς τυχηρᾶς νόσου, ὡς φαίνεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμελγόντων, καὶ ἔδειξεν αὐτὴν εἰς διαφόρους ἐπισήμους ἰατρούς· ἀλλ' οὐδεὶς οὔτ' ἐβοήθησεν οὔτ' ἐνεθάρρυνεν αὐτόν· πανταχοῦ εὕρισκε δυσπιστίαν ἢ χλευασμόν, καὶ μόνον ἐν ἔτει 1796 ἔκαμε τὸ ἀποφασιστικὸν πείραμα. Τὴν 14ην Μαΐου (ἡμέραν, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ὁποίας γίνεται εἰσέτι ἐν Βερολίνῳ ἐνιαύσιος ἑορτὴ) ἐμβολιάσθη παιδίον ὀκταετὲς μὲ ὕλην ἐπαρθεῖσαν ἀπὸ τὰς χεῖρας γαλακτοπώλιδος· ἐπέρασε δ' εὐχαρίστως τὴν ἀσθένειαν, καὶ τὴν 1ην τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου ἐνωφθαλμίσθη μὲ τὰς καθολικὰς εὐλογίας χωρὶς οὐδενὸς ἀποτελέσματος. Ὁ Ἰέννερ ἤρχισε τότε ἐκτεταμένην σειρὰν πειραμάτων ταὐτοειδῶν, καὶ τὸ 1798 ἐξέδωκε τὸ πρῶτον αὐτοῦ ὑπόμνημα, « Ἔρευναν περὶ τῶν Αἰτιῶν καὶ Ἀποτελεσμάτων τῶν Εὐλογιῶν τῆς Δαμάλεως. » Ἐκρίθη δὲ πολλοῦ λόγου ἄξιον, καθότι ἡ ἐν αὐτῷ ἀπόδειξις ἐφαίνετο συμπερασματική· ἀλλὰ διά τινας μῆνας δὲν εὑρίσκετο ὑποκείμενον ἐν Λονδίνῳ, ἐφ' οὗ νὰ δοκιμασθῇ ἡ προτεινομένη μέθοδος, καὶ πολλαχόθεν ἐγίνετο εἰς αὐτὴν αὐστηρὰ ἐπίσης καὶ ἄδικος ἀντίστασις. Δι' ἓν ἔτος ἐφαίνετο ἀμφίβολος ἡ ἐπιτυχία της, ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν αὐτοῦ ὑπὲρ τοὺς ἑβδομήκοντα τῶν ἐν Λονδίνῳ κυριωτέρων ἰατρῶν καὶ χειρουργῶν ὑπέγραψαν δηλοποίησιν ὅτι εἶχον εἰς αὐτὴν πλήρη πεποίθησιν. Ἀπόπειρα ἔγινεν ἑπομένως νὰ στερήσωσι τὸν Ἰέννερ ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς ἀνακαλύψεώς του, ἀλλὰ διόλου ἀπέτυχε, καὶ πανταχόθεν ἐπεδαψιλεύθησαν εἰς αὐτὸν ἐπιστημονικαὶ τιμαί. Ἤτο δὲ τόσῳ μᾶλλον ἄξιος αὐτῶν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν ὅτι παρεκινεῖτο εἰς τοὺς ὁημωφελεῖς ἀγῶνάς του ὑπὸ τῆς πλέον καθαρᾶς φιλανθρωπίας. Τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου του δεικνύει ὁποῖα αἰσθήματα ἔτρεφε μετὰ τὴν πρώτην ἐπιτυχίαν τῶν πειραμάτων του·—

Ἐνῷ, λέγει, προώδευεν ἡ ἀνακάλυψις, ἠσθανόμην τοσαύτην ἀγαλλίασιν προβλέπων ὅτι ἔμελλον νὰ χρησιμεύσω ὡς ὄργανον πρὸς ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ κόσμου μιᾶς τῶν μεγαλητέρων αὐτοῦ ταλαιπωριῶν, καὶ συγχρόνως ν' ἀξιωθῶ εὐδαιμονίας καὶ οἰκιακῆς εἰρήνης, ὥστε πολλάκις, εἰς ταιαύτας ἐλπίδας διδόμενος ἐνῷ περιεπάτουν εἰς τοὺς λειμῶνας, ἔπιπτον εἰς εἶδος ἐκστάσεως. Εἶναι δὲ πρὸς ἐμὲ ἀνάμνησις χαροποιὰ ὅτι αἱ σκέψεις αὗται ἐτελέσονον πάντοτε μὲ εὐσεβῆ εὐχαριστίαν εἰς τὸ Ὄν, ἀφ' οὗ προέρχεται πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον.

Τὰ πρῶτα κωλύματα ὑπερβᾶς, προώδευεν ἑπομένως ταχύτατα ὁ βουπυεμβολισμός. Τὸ 1799 εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ στράτευμα ὁ Δοὺξ Ἐβοράκου· τόσον δ' αὐτὸς, ὅσον καὶ ὁ ἀδελφός του, ὁ πρῴην βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Γυλιέλμος Δ'., ἦσαν πάντοτε θερμοὶ προστάται τῆς νέας μεθόδου. Μέχρι τοῦ 1801, ἓξ χιλιάδες εἶχον βουπυεμβολισθῆν ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν δοκιμασθῆ μὲ τὰς καθολικὰς εὐλογίας.

Ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἠπείρου καὶ προθυμότερον ὑπεδέχθησαν, καὶ δαψιλέστερον μετεχειρίσθησαν, τὸν βουπυεμβολισμόν, παρ' ἐπὶ τῆς νήσου ὅπου ἐγεννήθη. Ὁ ἰατρὸς Δὲ Κάρρος ταχέως εἰσήγαγεν αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, καὶ ὁ ἰατρὸς Σάκκος ἐν Ἰταλίᾳ ἐβουπυεμβόλισεν εἰς ὀκτὼ ἔτη ἑξακοσίας χιλιάδας αὐτὸς ὁ ἴδιος, καὶ δι' ἐπιτρόπου ἄλλας ἑπτακοσίας χιλιάδας. Εἰς τὴν Ῥωσσίαν εἰσήγαγε τὸν βουπυεμβολισμὸν ἡ μήτηρ αὐτοκρατόρισσα, ἥτις ἔπεμψεν εἰς τὸν Ἰέννερ δῶρον ἐξ ὡραίου ἀδάμαντος, καὶ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐξαίρετον ἐπιστολήν. Τὸ πρῶτον βουπυεμβολισθὲν τέκνον ὠνομάσθη Βατζινὸφ, καὶ ἔλαβε σύνταξιν ἐτήσιον ἐπὶ ζωῆς. Ἐν Σβεκίᾳ καὶ Δανίᾳ οὐ μόνον ταχέως ἐδέχθησαν, ἀλλὰ καὶ ἠνάγκαζον ἅπαντας νὰ μεταχειρίζωνται αὐτόν. Οἱ Γάλλοι, διὰ τὰς ὑπαρχούσας τότε μετὰ τῶν Ἄγγλων διαφορὰς αὐτῶν, ἐβράδυναν μὲν νὰ εἰσάξωσι τὸ βούπυον, ἀλλὰ τὸ 1800 παρεδέχθησαν αὐτὸ μετ' ἐνθουσιασμοῦ. Ἀφοῦ ἡ νέα μέθοδος εἰσήχθη εἰς τὴν Ἱσπανίαν, ἔλαβεν ὁ ἰατρὸς Βάλμης ἐπιτροπικὴν παρὰ τῆς βασιλίσσης νὰ ἐκτείνῃ τὸ ἀγαθὸν εἰς τὰς ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀμερικῇ Ἱσπανικὰς ἀποικίας· ναῦς δὲ καλῶς ἐφωδιασμένη, περιέχουσα ἀριθμόν τινα τέκνων πρὸς διατήρησιν τῆς ὕλης, περιέπλευσε τὴν σφαῖραν, ὄχι ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ φονικὰς κατακτήσεις, ἢ νὰ εἰσάξῃ μεταξὺ ἀπολιτίστων ἐθνῶν διεφθαρμένα ἤθη, ἀλλὰ νὰ διαδώσῃ τὸ ἀντίδοτον εἰς τὸ μέγιστον δηλητήριον φάρμακον τῶν μερῶν ἐκείνων τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς τὰς Ἡνωμένας πολιτείας μετεκομίσθη τὸ 1799, καὶ ἐκεῖθεν βαθμηδὸν εἰς τοὺς αὐτόχθονας Ἰνδούς. Εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, ὅπου ἔκαμνον τρομερὰν θραῦσιν αἱ εὐλογίαι, ὑπερεπεθύμει ὁ Ἰέννερ νὰ μεταδώσῃ τὸ βούπυον· ἀλλ' ἀποτυχία ἠκολούθει ἀποτυχίαν, ἐωσοῦ, διὰ τῆς εὐφυΐας τοῦ Δεκάρρου περιεκλείσθη εἰς κηρίνας σφαίρας, καὶ μετακομισθὲν εἰς Βομβαίην διὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ταχέως διεδόθη καθ' ὅλην τὴν Ἰνδίαν. Ὁ Μαρκέσιος Οὐελλέσλειος (ὁ νῦν Δοὺξ Οὐελλιγκτὼν) ἐπροσπάθησε τὰ μέγιστα ὑπὲρ τῆς ἐξαπλώσεώς του, καὶ ὑπὲρ τῆς ἀφαιρέσεως τῶν προλήψεων, ὅσας πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰνδῶν ἠσθάνοντο ἐναντίον αὐτοῦ καθὸ προερχομένου ἐκ τῆς δαμάλεως, τὴν ὁποίαν γνωστὸν ὅτι αὐτοὶ θρησκευτικῶς σέβονται.—Περαιτέρω δὲν θέλομεν ἐξακολουθήσει τὰ περὶ τῆς προόδου τοῦ

βουπυεμβολισμοῦ· ἀρκεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι εἰς ἓξ ἔτη διεδόθη καθ' ὅλην τὴν οἰκουμένην.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκτεταμένης ταύτης διαδόσεως ἦσαν εὐχάριστα τῳόντι καὶ ἐκπληκτικά. Εἰς πολλοὺς τόπους αἱ εὐλογίαι ἀμέτρως ἠλαττώθησαν κατὰ τὴν συχνότητα καὶ τὴν φθορὰν, καὶ εἰς ἄλλους ἐφαίνοντο διόλου ἐξωλοθρευμέναι. Ἡ Ταπροβάνη, μετὰ ἐπιδημίαν τῶν εὐλογιῶν, ὡμοίαζεν ἀρχαῖτερα τόπον ἠρημωμένον· λέγεται ὅτι, κατὰ τὸν μετριώτερον ὑπολογισμὸν, ἀφήρπαζον τὸ ἑκτημόριον τοῦ πληθυσμοῦ. Μετὰ δὲ τὴν ὑπὸ τῶν Ἄγγλων εἰσαγωγὴν τοῦ βουπύου ἐν ἔτει 1800, ἡ ἐξ αὐτῶν θραῦσις κατέστη ἀσήμαντος. Ἐν Σβεκίᾳ καὶ Δανίᾳ εἶχον ἐξ ὁλοκλήρου παύσει τὸ 1805. Εἰς τὴν περιοχὴν Ἀνσπὰχ, ἐν Βαυαρίᾳ, ἐκ πληθυσμοῦ τριακοσίων χιλιάδων, μόνον ἓξ θάνατοι ἀπὸ τὰς εὐλογίας ἠκολούθησαν τὸ 1809, καὶ ἀπὸ τότε μέχρι τοῦ 1818 μόνον εἷς· ἐνῷ εἰς τὴν ὅμορον πολιτείαν τῆς Βιρτεμβέργης, ὅπου αἱ προφυλάξεις ἦσαν χαυνότεραι, ἡ νόσος ἐμάστισε τοὺς κατοίκους ἐπιδημικῶς τὸ 1814–17. Κατὰ τὴν ἐν Βερολίνῳ ἐπιδημίαν τοῦ 1823, μόνον πέντε ἀπέθανον, ἐνῷ εἰς ἄλλην τινὰ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ βουπύου, χίλιοι ἑξακόσιοι ἀπωλέσθησαν.

Ὁ δὲ Ἰέννερ, μέχρι τῆς ἐσχάτης ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ, ὅστις αἴφνης ἐτελείωσε τὸ 1823, ἐνησχολεῖτο μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας εἰς διάδοσιν τῶν ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως αὐτοῦ ὠφελειῶν, καὶ εἰς τὴν πατρίδα του καὶ εἰς ξένας χώρας· ἔλαβε δὲ τὴν εὐχαρίστησιν, πρὶν ἀποθάνῃ, νὰ ἴδῃ τὸν βουπυεμβολισμὸν ἐπεκτείνοντα τὴν ζωὴν εἰς πᾶν μέρος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ κωλύοντα τὴν θραῦσιν τῆς πλέον φοβερᾶς μάστιγος τοῦ πολυπαθοῦς ἀνθρώπου. Πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἐκόπησαν πέντε μετάλλειαι, ἐξ ὧν αἱ τρεῖς παρήχθησαν ἐν Γερμανίᾳ, ἀνηγέρθη δὲ καὶ ἀνδριὰς εἰς αὐτὸν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς γεννήσεώς του. Ἀλλ' ἀξιοπαρατήρητον εἶναι ὅτι τὰ μόνα δημόσια μαρτυρικὰ ὑπολήψεως, ὅσα ἀπέδωκεν ἡ Ἀγγλία εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὅστις διὰ τῆς ἀξοηθήτου περινοίας καὶ φιλοπονίας αὐτοῦ ηὔξησε μᾶλλον τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων παρ' οἱ συνηνωμένοι ἀγῶνες οἱασδήποτε ἑκατονταετηρίδος, ἦσαν δῶρα ἐκ δέκα χιλιάδων λιτρῶν στερλινῶν, καὶ εἴκοσι χιλιάδων λιτρῶν στερλινῶν, αἵτινες ἐψηφίσθησαν εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων ἐν ἔτει 1802 καὶ 1807.

Ἕπεται ἡ συνέχεια.

Τὸ 1834 ἐξεδόθησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας 628 πρωτότυπα συγγράμματα, ἐξ ὧν 126, ἢ τὸ ἓν πέμπτον, ἦσαν μυθιστορικά. Εἰς τὴν Μεγάλην Βρετανίαν ἐξεδόθησαν, τὸ 1833 ἔτος, 1,112, ἐξ ὧν 71, ἢ τὸ ἓν δέκατον πέμπτον, ἦσαν μυθιστορικά. Εἰς δὲ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ 9000 συγγραμμάτων ἐκδοθέντων εἰς ἓν ἔτος, 355, ἢ τὸ ἓν εἰκοστὸν, ἦσαν μυθιστορικά.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΘΟΠΟΙΙΑΣ.

Ὀχὶ ΔΙΑ ΗΜΑΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΑΛΛΑ ΔΙ' ΑΛΛΟΥΣ, εἶναι ὁ μέγας νόμος τῆς φύσεως, ὁ ἐγκεχαραγμένος ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶν μέρος τῆς δημιουργίας. Ὄχι δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ δι' ἄλλους ῥίπτει ὁ ἥλιος τὰς ἀκτῖνάς του· ὄχι δι' ἑαυτὰ, ἀλλὰ δι' ἄλλους διαχύνουσι τὰ νέφη τὰς βροχάς των· ὄχι δι' ἑαυτὴν, ἀλλὰ δι' ἄλλους ἀνοίγει τοὺς θησαυροὺς της ἡ γῆ· ὄχι δι' ἑαυτὰ, ἀλλὰ δι' ἄλλους καρποφοροῦσι τὰ δένδρα, εὐωδιῶσι τὰ ἄνθη, καὶ παριστάνουσι τὰ παλυποίκιλά των χρώματα. Ὡσαύτως, ἐπιδαψιλεύονται εἰς τὸν ἄνθρωπον τὰ θεῖα δῶρα ὄχι μόνον δι' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλους· καὶ ὅποιος, ἀντὶ νὰ διαδίδῃ αὐτὰ, τὰ μεταχειρίζεται μόνον πρὸς ἰδίαν του εὐχαρίστησιν, καὶ κλείεται εἰς τὰ ζοφερὰ καὶ ψυχρὰ σπήλαια τῆς περιφιλαυτίας, παραβαίνει τὸν μέγαν νόμον τῆς κτίσεως, ἀποκόπτει αὐτὸς ἑαυτὸν ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ τὸν Ποιητήν του, ἱεροσύλως σφετερίζεται πρὸς ἰδίαν αὐτοῦ χρῆσιν τὰ χαρίσματα, ὅσα ἔλαβε διὰ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ πρέπει νὰ θεωρῆται ὄχι μόνον ὡς ἄχρηστος, ἀλλὰ καὶ ὡς ὄλιος ὑπηρέτης, ὅστις, ἀντὶ νὰ πραγματευθῇ, ἔκρυψε τὸ τάλαντον τοῦ Κυρίου του. Ὅστις ζῇ οὕτω μόνον δι' ἑαυτὸν, καὶ καταναλίσκει τὰ ἀγαθὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς ἡδονὰς, ἢ ἀφιερόνει αὐτὰ εἰς τὸν δαίμονα τῆς φιλαργυρίας, εἶναι ὡς ἄκαρπος βράχος εἰς γόνιμον πεδιάδα, ὡς ἀκανθώδης βάτος εἰς καρποφόρον ἄμπελον,—εἶναι ὁ τάφος τῶν χαρισμάτων τοῦ Θεοῦ, ἡ ἀληθὴς Ἔρημος Ἀραβία τοῦ ἠθικοῦ κόσμου. Καὶ ἂν ὑπερέχῃ μεγάλως κατὰ τὰ πλούτη καὶ τὴν δύναμιν, ἵσταται, ἰσχυρὸς καὶ ἀπρόσιτος, ὡς μεμονωμένος ἀπότομος κρημνὸς, ὅστις παριστᾷ μόνον ψυχρὰν καὶ ἄχαριν θεωρίαν, διακόπτει τὰς ζωογόνους ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, παγόνει τὰς ὑποκάτω κοιλάδας μὲ τὴν ζοφώδη σκιάν του, ἐπαυξάνει τὴν δριμύτητα τοῦ διαπεραστικοῦ βορέως, καὶ σύρει τοὺς κεραυνοὺς τοῦ παρωργισμένου οὐρανοῦ. Πόση δὲ διαφορὰ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ εὐπροσίτου γηλόφου, ἀνθηροῦ καὶ καρποφόρου, ὅστις ἑλκύει καὶ ὑποδέχεται τὰς δρόσους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κρατῶν μόνον τὰς ἐξαρκούσας εἰς τὰ πολυάριθμα προϊόντα του, ἀποστέλλει τὰς λοιπὰς νὰ τρέφωσι καὶ γονιμοποιῶσι τὰς εἰς τοὺς πρόποδας αὐτοῦ κοιλάδας.

Η ΠΑΝΤΑΧΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΚΑΙ Η ΠΑΝΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Αν ἐξέλθῃς τοῦ οἴκου σου πρὸς περιδιάβασιν, καὶ ὑπάγῃς εἰς κῆπον, ὅπου εὑρίσκονται παντὸς εἴδους ὀπῶραι ἐν ἀφθονίᾳ, αἰσθάνεσαι φυσικήν τινα ὁρμὴν νὰ μεθέξῃς ἀπ' αὐτάς· καὶ ὅμως δὲν πράττεις οὕτω, διότι ὁ νόμος σὲ ἐμποδίζει. Τὴν ὥραν τῆς ἀνοίξεως περιφέρεσαι εἰς τὰ δάση καὶ τὰς πεδιάδας, καὶ θεωρεῖς πλῆθος πτηνῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἴσως σ' ἔρχεται ἐπιθυμία νὰ πυροβολήσῃς· ἀλλὰ δὲν ἐμπορεῖς, διότι ὁ νόμος τὸ ἀπαγορεύει. Δίδεις τὰ χρήματά σου, καὶ δὲν λαμβάνεις εἰμὴ κομ-

μάτιον χαρτίου ὑπογεγραμμένον,—μ' ὅλον τοῦτο εἶναι βέβαιος ὅτι τὰ χρήματα θέλουν ἐπανέλθειν εἰς τὸ ταμεῖόν σου, διότι ὑπάρχουσι νόμοι, δυνάμει τῶν ὁποίων ὁ χρεώστης ἀναγκάζεται ν' ἀποδώσῃ αὐτά. Δανείζεις τὰ χρήματά σου, καὶ πρὶν παρέλθῃ ἡ προθεσμία, πτωχεύει ὁ δανεισθείς· σὲ προσφέρει τὸ ἥμισυ ἢ τὸ τεταρτημόριον τῆς ποσότητος, καὶ ἀναγκάζεσαι νὰ τὸν ἐξοφλήσῃς, διότι ὁ νόμος οὕτω διέταξε. Μεταβαίνεις εἰς ἄλλην πόλιν ἢ ἐπικράτειαν, καὶ διὰ μίαν, δύο ἢ τρεῖς ἑβδομάδας μένεις περιωρισμένος εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον, καὶ διόλου δὲν τολμᾷς νὰ ἐγγίξῃς ἄνθρωπον, ἢ νὰ εἰσέλθῃς εἰς συναναστροφήν· καὶ διατί τοῦτο; διότι ὁ νόμος οὕτω θέλει. Πλέεις εἰς τὸ ἀχανὲς πέλαγος, μακρὰν πάσης κοινωνίας· πολεμικὴ ναῦς, ἴσως ἀνήκουσα εἰς ἄλλο ἔθνος, χιλιάδας μελίων μακρὰν τοῦ ἰδικοῦ σου, σὲ προστάζει νὰ σταθῇς καὶ νὰ δείξῃς τὴν σημαίαν σου. Ἀξιωματικός τις ἀναβαίνει εἰς τὸ πλοῖον, ζητεῖ τὰ χαρτία σου, καὶ ἀπαιτεῖ νὰ τὸν συνοδεύσῃς εἰς τὸ πλοῖόν του. Ἂν δὲν κλίνῃς, ἐκτίθεσαι εἰς καταποντισμοὺς, καὶ ἴσως εἰς κίνδυνον. Εἶναι ὁ νόμος τοῦ ἔθνους σου, καὶ ὅλων τῶν ἐθνῶν, ὅστις σὲ ὑποχρεόνει νὰ ἐφοδιάζεσαι ἀπὸ τὰ χαρτία ταῦτα, καὶ νὰ τὰ παρουσιάζῃς εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Εἰς ξένον λιμένα, πρόξενος τοῦ ἰδίου σου ἔθνους σὲ συμβουλεύει, καὶ, χρείας τυχούσης, σὲ ὑπερασπίζεται. Ὁ νόμος διατάττει αὐτὸν νὰ πράττῃ οὕτω. Βλέπεις ἄνθρωπον βιαίως καὶ ἐκ προμελέτης ἀφαιροῦντα τὴν ζωὴν ἄλλου· καὶ ὅμως οὐδεὶς προσβάλλει τὸν φονεύοντα, ἢ ἀπαλλάττει τὸν εἰς θάνατον καταδεδικασμένον, διότι ὁ νόμος ἀπεφάσισε νὰ θανατωθῇ τοιουτοτρόπως. Ὁ νόμος συσταίνει σχολεῖα, καὶ ὑποχρεόνει τοὺς γονεῖς νὰ στέλλωσιν εἰς αὐτὰ τοὺς υἱούς καὶ τὰς θυγατέρας των. Ὁ νόμος βοηθεῖ τὸν πτωχὸν νὰ λαμβάνῃ τὰ δίκαιά του ἀπὸ τὸν πλούσιον, καὶ πάλιν προστατεύει τὸν πλούσιον, ὥστε οἱ πένητες νὰ μὴ λαμβάνωσι μᾶλλον παρὰ τὸ δίκαιόν των. Λέγει τις τὰ πάνδεινα περὶ τῶν ἐν ἐξουσίᾳ, καὶ μ' ὅλον τοῦτο μένει ἀνενόχλητος, διότι ὁ νόμος τὸ συγχωρεῖ· εἶναι δὲ πάλιν νόμοι, τοὺς ὁποίους ἅπαντες ἢ σχεδὸν ἅπαντες μισοῦν, ἢ κηρύττουν ἀνωφελεῖς, ἢ καὶ σκληροὺς, καὶ ὅμως ὑποτάσσονται εἰς αὐτοὺς χωρὶς φυσικῆς τινὸς βίας. Ὁ νόμος κατεσκεύασε λεωφόρους, ἤνωσε ποταμοὺς, διεχώρισε βουνά· ἀφαιρεῖ χρήματα διὰ τὸ δημόσιον ὄφελος, καὶ ἐξ ἄλλου μέρους προστατεύει αὐτά· στέλλει ἐκστρατείας εἰς μακρυνὰς χώρας· ἐθεμελίωσε βιβλιοθήκας, καὶ συλλογὰς τεχνουργημάτων· κοσμεῖ καὶ καθωραΐζει. Ὁ νόμος φροντίζει ὥστε ὁ ἔμπορος νὰ μετρῇ μὲ σωστὸν πῆχυν, καὶ τὸν λέγει μὲ ποῖον ἀργύριον νὰ πληρόνῃ τὰ χρέη του· καταδικάζει τὰ νοσώδη τρόφιμα, ἀπαγορεύει τὴν πολυγαμίαν, παιδεύει τὰς ἀναφανδὸν γινομένας κακοηθείας, ἐπεμβαίνει ἂν τὸ ἔργον σου ἐνοχλῇ ἄλλους, σὲ ὑποχρεόνει κάποτε νὰ λάβῃς ὅπλα, ἄλλοτε σ' ἐμποδίζει νὰ μεταχειρισθῇς αὐτὰ πρὸς ἐκδίκησιν τῆς φανερωτέρας ἀδικίας, καὶ ἄλλοτε πάλιν συγχωρεῖ νὰ τὰ μεταχειρίζεσαι. Τί λοιπὸν εἶναι ὁ νόμος οὗτος, ὁ ἀόρατος, καὶ ὅμως ὁρατὸς, διὰ τῶν πανταχοῦ ἀποτελεσμάτων του, ὅστις μὲ συνοδεύει ὅπου καὶ ἂν ὑπάγω, εἰσχωρεῖ εἰς ὅλας τὰς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς ζῶα καὶ πράγματα, καὶ, τὸ παραδοξότερον, ποτὲ δὲν διαλείπει ἢ ἀναβάλλεται, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ νὰ ἐνεργῇ, καὶ καθ' ἑκάστην πλάττει νέους κανόνας καὶ κανονισμοὺς διὰ τὴν διαγωγὴν καὶ τὰς διαφόρους σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ μὲ ἀκατάπαυστον καὶ ἀνεξάντλητον δραστηριότητα ἐπιλαμβάνεται πάσης νέας καταστάσεως ἀνθρώπων τε καὶ πραγμάτων;

ΤΟ ΕΠΙ ΓΗΣ ΚΑΤΟΙΚΗΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΥΨΙΣΤΟΥ.

Λεγεται εἰς τὰς Γραφὰς ὅτι ὁ οὐρανὸς εἶναι ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ· καὶ ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τῶν οὐρανῶν δὲν ἀρκοῦν νὰ χωρέσωσιν αὐτόν. Πόσον ὑψηλὴ ἔννοια! Πόσον ὁ εὐλογητὸς Θεὸς ὑπερβαίνει πᾶν ὅ,τι ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν περὶ αὐτοῦ!

Ἀλλ' ὁ Ὕψιστος οὗτος καὶ Ὑπέρτατος Θεὸς, ὁ κατοικῶν τὴν αἰωνιότητα, συγκαταβατικῶς λέγει, "Ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἡσύχιον, καὶ τρέμοντα τοὺς λόγους μου;" Οὐ μόνον δ' ἐπιβλέπει εἰς τὸν τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ κατοικεῖ ἐν αὐτῷ. Ὁ ἐνταῦθα ταπεινὸς ὀνομάζεται ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν πτωχὸς τῷ πνεύματι. Τίποτε δὲν βλέπουσιν ἐπὶ γῆς οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Κυρίου τόσον ἀσμένως, ὅσον τὸν ἀληθῶς ταπεινόφρονα, τὸν συντετριμμένον τὴν καρδίαν, καὶ ἀκούοντα τοὺς λόγους αὐτοῦ μετ' εὐλαβείας καὶ υἱϊκῆς ἀγάπης.

Ὁ ὑπέρτατος Κύριος τοῦ παντὸς δὲν κατοικεῖ εἰς ναοὺς χειροποιήτους. Ἅπαντες οἱ τοιοῦτοι ναοὶ φθείρονται καὶ καταπίπτουσιν, ἡ δὲ ψυχὴ διαμένει ἀθάνατος. Εἰς ψυχὰς, λελυτρωμένας ὑπὸ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἀνακαινισμένας διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐνοικεῖ εὐχαρίστως ὁ Θεός. "Οὐκ οἴδατε," λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τοὺς Κορινθίους, "ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν;" Καὶ πάλιν, "Ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, Ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς, καὶ αὐτοί ἔσονταί μοι λαός." Αὐτὸς εἶναι ἄπειρον, ἀπεριόριστον πνεῦμα, πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν. Κομψότατα καὶ ἐμφατικώτατα εἶπεν ὁ Δαβὶδ, "Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου, καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; Ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανὸν, σὺ ἐκεῖ εἶ· ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾅδην, πάρει· ἐὰν ἀναλάβω τὰς πτέρυγας τῆς αὐγῆς, καὶ κατασκηνώσω εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης, καὶ ἐκεῖ θέλει μὲ ὁδηγήσειν ἡ χεὶρ σου, καὶ ἡ δεξιά σου θέλει μὲ κρατεῖν. Ἐὰν εἴπω, Ἀλλὰ τὸ σκότος θέλει μὲ σκεπάσει, τότε καὶ ἡ νὺξ αὐτὴ θέλει εἶσθαι φῶς τριγύρω μου· ναὶ, τὸ σκότος δὲν σκεπάζει τίποτε ἀπὸ σέ· μάλιστα ἡ νὺξ λάμπει ὡς ἡ ἡμέρα· εἰς σὲ τὸ σκότος εἶναι καθὼς καὶ τὸ φῶς."

Τὰ πάντα πληρῶν, ἔχει μ' ὅλον τοῦτο τὴν καρδίαν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ταπεινόφρονος ὡς κατοικητήριον αὐτοῦ, καὶ προκρίνει αὐτὴν παρὰ τὴν σκηνὴν τὴν ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως ἐν τῇ ἐρήμῳ κατασκευασθεῖσαν, ἢ τὸν λαμπρὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ ναὸν τὸν οἰκοδομηθέντα ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιών. Καὶ ἡ σκηνὴ καὶ ὁ ναὸς πρὸ πολλοῦ ἐξηφανίσθησαν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ζῇ, μολονότι ὁ θάνατος φονεύει τὸ σῶμά του, καὶ μετατρέπει αὐτὸ εἰς χοῦν.

Ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡ καρδία εἶναι τὸ πᾶν. Αὐτὸς δὲν ἐπιβλέπει εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, ἀλλ' εἰς τὴν καρδίαν· αὕτη δὲ εἶναι γυμνὴ καὶ τετραχηλισμένη ἔμπροσθέν του. Ἂν γέμῃ ἀπὸ ἀνόσια διανοήματα, πάθη, καὶ ἐπιθυμίας, δὲν κατοικεῖ ἐν αὐτῇ. Εἰς τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων ἐνδιέτριβεν ὁ Θεὸς, μέχρις οὗ κατέστη σπήλαιον λῃστῶν· τότε δὲ παρῄτησεν αὐτὸν, καὶ ἀφῆκε τοὺς νικητὰς Ῥωμαίους νὰ κατεδαφίσωσιν αὐτὸν, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθῳ. Αὐτὸ τοῦτο πάσχει ἡ καρδία, ἥτις ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας της.

Ἴδιον τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ ἐκπλήσσεται ἀπὸ ἐξωτερικὰ φαινόμενα. Ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ ναοῦ ἐκίνησεν εἰς θαυμασμὸν τοὺς μαθητάς, καὶ ἔκαμεν αὐτοὺς νὰ εἴπωσι, "Διδάσκαλε, Ἴδε ποταπαὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί!" Ἀλλ' ἐκεῖνος πάραυτα προεῖπε τὸν ὄλεθρον τούτων ἁπάντων. Εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐφαίνοντο ὡς οὐδέν. Τοῦ ἐνδόξου Θεοῦ ἡ πνευματικὴ λατρεία δὲν ἠλαττώθη ποσῶς, ἀφοῦ κατεκρημνίσθη ὁ πολυτελὴς καὶ λαμπρὸς ἐκεῖνος ναός· οὔτε θέλει ἀπολέσει κἀνὲν μέρος τῆς πνευματικῆς λατρείας του, ὅταν διαλυθῶσιν ὅλα τὰ στοιχεῖα τοῦ παρόντος κόσμου εἰς τὴν καυστηρὰν θερμότητα τῆς τελευταίας ἡμέρας. Οἱ ἅγιοι ἄγγελοι, καὶ ἡ ὁμήγυρις τῶν πρωτοτόκων, καὶ τὰ πνεύματα τῶν δικαίων τετελειωμένων, θέλουν ζῇ μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ παρόντος κόσμου, καὶ ἕκαστος αὐτῶν θέλει εἴσθαι ναὸς, ἐν ᾧ θέλει κατοικεῖν ὁ αἰώνιος καὶ ἅγιος Θεὸς, καὶ λατρεύεσθαι διὰ παντός. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παριστάνει ὅλους τοὺς πιστοὺς ὡς οἰκοδομημένους ἐπὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ θεμελίου καὶ ἀκρογωνιαίου λίθου, καὶ οὕτω ἀποτελοῦντας ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι.

ΑΞΙΟΣΗΜΕΙΩΤΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ.

Τὰς ἑπομένας ἀποκρίσεις ἔδωκεν ἐγγράφους πρὸ ὀλίγων ἐτῶν κωφάλαλός τις ἐν Γαλλίᾳ.

Τί ἐστιν αἰωνιότης;
Ἡμέρα, ἥτις οὔτε χθὲς ἔχει, οὔτε αὔριον.
Τί ἐστι Θεός;
Ὁ ἥλιος τῆς αἰωνιότητος.
Τί ἐστιν εὐγνωμοσύνη;
Ἡ μνήμη τῆς καρδίας.
Τί ἐστιν ἀρετή;
Ἠθικὴ δύναμις.
Τί ἐστιν ὀρθὸς λόγος;
Ἡ ὡριμότης τοῦ νοός.
Τί ἐπανάστασις;
Δένδρον μὲ τὴν ῥίζαν ἐπάνω, καὶ τὴν κορυφὴν κάτω.

ΘΗΒΑΙΚΟΝ ΠΙΝΑΚΙΟΝ.

Εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος τῆς ὄπισθεν εἰκονογραφίας παριστάνεται ἡ θεία τριὰς τῶν Αἰγυπτίων,—Ὄσιρις, ὁ παγκόσμιος πατὴρ, ἡ ἐνεργὸς ἀρχὴ ὅλων τῶν πραγμάτων· Ἴσις, ἡ παγκόσμιος μήτηρ· καὶ Ὧρος, ὁ υἱὸς αὐτῶν, ἡ φανέρωσις τῆς συνηνωμένης ἐνεργείας ἢ ἐπιῤῥοῆς των.

Ὁ πρῶτος κρατεῖ εἰς τὴν δεξιάν του ποιμαντικὴν ῥάβδον, καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν του μάστιγα, δηλῶν ὅτι παιδεύει τὰς ἀταξίας τοῦ λαοῦ του.

Εἰς τὸ σχῆμα τῆς Ἴσιδος δὲν ὑπάρχει τίποτε ἀξιοσημείωτον· ἀλλ' ὁ Ὧρος ἔχει κεφαλὴν ἱέρακος, ἀντὶ ἀνθρωπίνης, πρὸς φανέρωσιν τῆς ἄκρας ἀγρυπνίας καὶ ταχύτητος τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ παρατηρεῖν καὶ θεραπεύειν τὰς χρείας τῶν πλασμάτων του.

Ὅλα σχεδὸν τὰ ἔθνη ἐδανείσθησαν ἐκ τῶν Γραφῶν θρησκευτικὰς ἰδέας καὶ ἱεροπραξίας. Τὸ περὶ Τριάδος τοῦ Θεοῦ δόγμα, λόγου χάριν, ἐπεκράτει εἰς πλείστας χώρας, ἀπομεμακρυσμένας ἀπ' ἀλλήλων, καὶ διόλου ἀποκεχωρισμένας. Οἱ Ἰνδοὶ ἔχουσι τρισυπόστατον Θεότητα,—Βραχμᾶν, Βησνοῦν, καὶ Σηβᾶν. Ἡ Χαλδαϊκὴ θεολογία ἀνεγνώριζε τρεῖς ἀρχάς· ἡ Περσικὴ ἐδίδασκε τὴν λατρείαν τοῦ "Τριπλασίου Μίθρα." Εἰς τὰς ἐρήμους τῆς Σιβηρίας εὑρέθη νομισματόσημον, μ' ἐπιγραφὴν τῷ Τρισυποστάτῳ Θεῷ. Ἴχνη τοῦ αὐτοῦ δόγματος παρατηροῦνται εἰς τὴν Ἰαπονίαν, καὶ ἔτι μᾶλλον εἰς τὴν Κίναν· διότι οἱ Σῖναι δοξάζουν ἕνα ὑπέρτατον Θεὸν, τὸν δημιουργὸν τοῦ παντὸς, καὶ δύο ἄλλους κυβερνήτας τῆς αὐτῆς φύσεως, οἵτινες συνάρχουσι μετ' αὐτοῦ, ὁ μὲν εἰς τὸν ἄνω, ὁ δὲ εἰς τὸν κάτω κόσμον· "ὅταν οἱ Σῖναι ἐγερθῶσι τὸ πρωΐ," λέγει περιηγητὴς ἀξιόπιστος, "στρέφουσι τὰ πρόσωπα πρὸς ἀνατολὰς, καὶ μὲ τὰς χεῖρας συνενωμένας, λέγουσιν, Ὁ ἐν τριάδι Θεὸς νὰ μᾶς φυλάξῃ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ." Ὁμοία πίστις ἐπικρατεῖ καὶ εἰς τὸν νέον κόσμον, διότι οἱ κάτοικοι τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἔχουσι τὸν Τάγγα-Τάγγαν, ἢ τὸν ἐν τρισὶ προσώποις ἕνα Θεόν.

Πόθεν ἄρα διεδόθη τοιοῦτον δόγμα εἰς τόσα διάφορα μέρη τοῦ κόσμου; Σὰρξ καὶ αἷμα ἦτον ἀδύνατον ν' ἀποκαλύψωσιν αὐτὸ, καθὸ ὑπερβαῖνον τὰ στενὰ ὅρια τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Ἀλλ' αἱ Γραφαὶ γέμουσιν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τούτων μόνον, ἢ ἐξ ἀποκαλύψεων γενομένων εἰς τοὺς Πατριάρχας πρὸ τοῦ ἐγγράφου νόμου, πρέπει νὰ ἐπήγασεν ἡ περὶ αὐτοῦ γνῶσις. "Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν," λέγει ὁ Μωϋσῆς· ἡ λέξις Θεὸς εἰς τὴν φράσιν ταύτην εἶναι εἰς τὸ Ἑβραϊκὸν πρωτότυπον Ἐλοχὶμ, τουτέστιν ὄνομα τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἐμφαῖνον τὴν Ἁγίαν Τριάδα· τὸν Πατέρα ὡς τὴν πηγὴν πάσης ἀγαθότητος,

Θηβαϊκὸν Πινάκιον.

τὸν Υἱὸν ὡς τὴν σοφίαν τοῦ Πατρὸς, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὡς τὴν δύναμιν τοῦ Πατρός.

Ἔμπροσθεν τῆς τῶν Αἰγυπτίων Τριάδος, εἰς τὴν εἰκονογραφίαν, φαίνεται σχῆμά τινος, προσφέροντος τὰ ἐν δοχείῳ περιεχόμενα. Φορεῖ δὲ ἀκατέργαστον δέρμα, ὡς ἄλλα Θηβαϊκὰ σχήματα, περὶ ὧν ὁ Σαμπολλιὼν ὑποθέτει ὅτι παριστάνουσι τοὺς νομάδας βασιλεῖς τοῦ Μανέθωνος· εἰς δὲ τὴν ἀριστερὰν του κρατεῖ ἕνα τῶν ποδῶν τοῦ πέρεξ αὐτοῦ τετυλιγμένου δέρματος. Ὁ ἱκέτης πιθανὸν ὅτι εἶναι εἷς τῶν ἀνόμων λῃστῶν, οἵτινες τοπάλαι, ὡς καὶ τὴν σήμερον, περιεπλανῶντο εἰς τὰς περὶ τὴν Αἴγυπτον ἐρήμους· ἁλωθεὶς δὲ ὑπό τινος Θηβαίου, ἀναγκάζεται νὰ προσκυνήσῃ τὰς ἐγχωρίους θεότητας, ὡς εἰκονίζεται ὁ Ῥοβοὰμ καὶ οἱ ἄλλοι βασιλεῖς, περὶ ὧν ἔγινε λόγος εἰς Σελ. 91 τοῦ παρόντος ἀριθμοῦ. Τὰ σχήματα εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ πινακίου φαίνονται ταὐτοτρόπως ἐνησχολημένα, μολονότι τὰ ἀντικείμενα, εἰς ἃ αἱ προσφοραί των ἀποτείνονται, δὲν ἔχουσι κάνὲν ἀπὸ τὰ τῆς θεότητος σύμβολα. Ἓν ἐξ αὐτῶν, μὲ τὴν κεφαλὴν φαλακρὰν καὶ ἀσκέπαστον, ἴσως παριστάνει ἱερέα τοῦ ναοῦ· διότι ὁ Ἡρόδοτος λέγει, ὅτι ἐν Αἰγύπτῳ οἱ τὸ ἀξίωμα τοῦτο φέροντες διέφερον ἀπὸ τοὺς ἄλλαχοῦ, ἔχοντες τὰς τρίχας μικρὰς ἢ καὶ διόλου ἐξυρισμένας· τοῦτο δ' ἐπεβεβαιώθη διὰ τῆς ἐξετάσεως μουμιῶν, αἵτινες ἐκ τῶν ἐπάνω αὐτῶν ἱερογλυφικῶν ἀποδεικνύονται λείψανα ἱερέων.

Τὸ ἤδη περιγραφὲν πινάκιον ἔχει εἴκοσι δακτύλων ὕψος καὶ δεκατεσσάρων πλάτος· εὑρίσκεται δὲ τὴν σήμερον ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου μετεκομίσθη ἐκ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θηβῶν. Τῆς μεγαλοπόλεως ταύτης, ἥτις ὑπῆρξε μία τῶν λαμπροτάτων ἐπὶ γῆς, Ἑκατόμπυλος ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὀνομασθεῖσα, κατεχωρήσαμεν σύντομον περιγραφὴν εἰς Σελ. 88 τοῦ Β'. Τόμ. τῆς Ἀποθήκης.